

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA



RIJEČ

BROJ 1093

29. OŽUJKA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257



9 771451 425001 >

Otvorene jaslice u subotičkom vrtiću *Marija Petković – Sunčica*

Potpورا od prvih koraka



SADRŽAJ

8

Potpisan ugovor za kapitalni projekt
»Sagradi mlin gdje je voda«

Sedam »malih matica«



10

Održana sjednica HNV-a u Subotici

**Usvojena izvješća
i planovi tri ustanove**



12

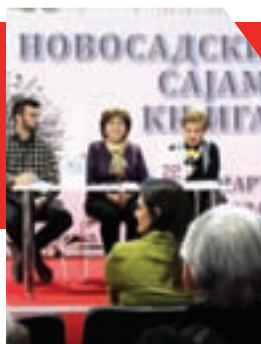
Fra Ivan Miklenić,
gvardijan subotičkog franjevačkog
samostana sv. Mihovila

**Izvor uvijek
mora biti čist**



22

ZKVH i Hrvatska riječ
na Novosadskom sajmu knjiga
Od znanosti do poezije



30

Svečana akademija u Bajmaku
**Hommage slikaru
Stipanu Kopiloviću**



36

Pripreme za Uskrs u Srijemu
Post i žalost



OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević
ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

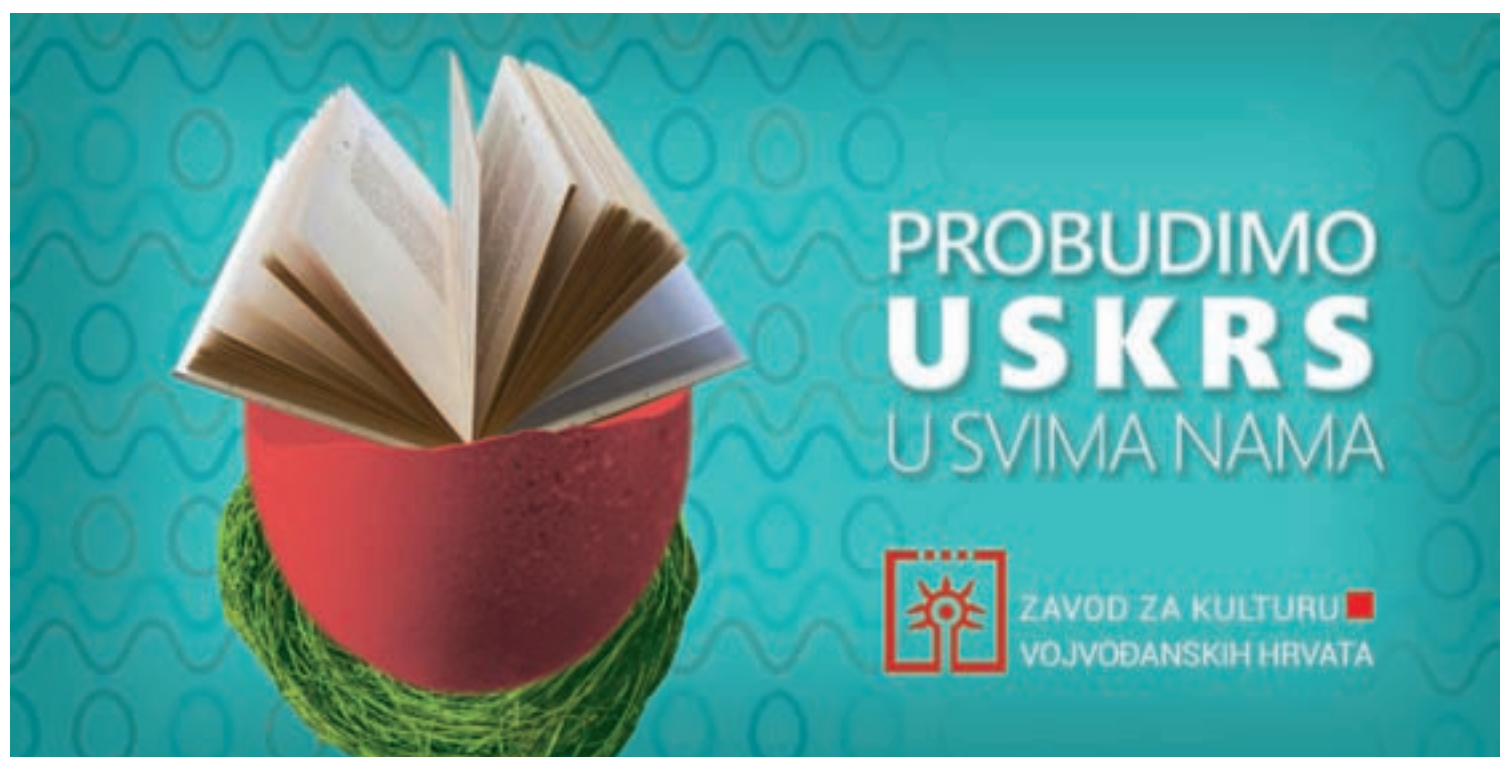
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)



Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju



Naš glavni zadatak je naviještati radosnu vijest o uskrsnuću



Sveti papa Ivan XXIII. je na otvaranju Drugoga vatikanskog sabora 1962. godine izrekao ove jake riječi: »Neki u sadašnjim okolnostima ljudskog društva vide samo zator i pustoš, govore da se naše vrijeme u usporedbi s prošlim sve više pogoršava i da se zato tako vladaju; kao da iz povijesti, koja je učiteljica života, ne-

maju što naučiti i kao da su u vrijeme prijašnjih sabora kršćanski nauk, čudoređe i prava sloboda Crkve u svemu samo cvali i napredovali. Nama se, međutim, čini da se nikako ne smijemo složiti s tim prorocima nesreće, koji uvijek zlokobno proriču kao da prijeti propast svijeta«.

Njegove su riječi i danas relevantne. Kad je Papa izricao ove riječi, hladni rat je bio u svome najgorem izdanju, u vidu brojnih manjih i većih sukoba po cijeloj zemaljskoj kugli. Situacija je danas slična: čak i ako ne možemo govoriti o hladnom ratu kao šezdesetih godina prošlog stoljeća, na Zemlji i dalje bjesne mnogi ratovi. Što bi u takvoj situaciji Katolička Crkva, što bismo mi katolici mogli učiniti?

Naš glavni zadatak je naviještati radosnu vijest o uskrsnuću. Zato što je uskrsnuće promijenilo budućnost svekolikoga stvorenog svijeta, a u njemu i čovjeka. Nije ljudska slabost ta koja ima posljednju riječ, nije to ni grijeh ni prevara, nego Božji vječni život. Ne možemo uništiti ovaj život, čak i ako sve iskorijenimo s ove zemlje. Nije to lako prihvatiti... – a ovdje može pomoći samo dubina vjere. Jer vjera nam daje snage da istrajemo na svome životnom putu, da budemo dobri u ovome ratom zahvaćenom svijetu, a ne da slijedimo primjer onih koji više ne žele ili ne mogu biti dobri...

Želim svim katolicima i nekatolicima, svim ljudima koji traže dobro, pa tako i sebi, da Uskrsli Krist ojača u nama svaku inicijativu koja naš život čini ljepšim i boljim i tako nas približava vječnom životu Uskrslog Učitelja.

Na kraju, želio bih spomenuti ono što nam je svima znano, a to je da je Zrenjaninska biskupija dobila novog biskupa. Pripremimo se molitvom i dobrim srcem za njegovo ređenje koje će se 1. lipnja, s početkom u 11 sati, slaviti u zrenjaninskoj katedrali. Molim sve koji imaju vremena i prilike dostojno se pripremiti i doći na ovaj veliki događaj.

Svima vama želim sretne uskrsne blagdane, a i našoj braći koja Uskrs slave po julijanskom kalendaru, od srca poručujem: Hristos vaskrse – vaistinu vaskrse!

† Mons. dr. Ladislav Nemet,
beogradski nadbiskup i metropolit

»Uskrsnu Pastir Dobri koji život svoj položi za ovce svoje.«

(Uskrsna antifona)



Draga braćo i sestre!

Dragi svećenici, redovnici i redovnice!

Isus Krist Dobri Pastir svojim uskrsnućem i danas progovara o snazi života za drugoga i ljubavi prema drugome. Slaveći Kristovo uskr-

snuće, mi Kristovi učenici ne možemo živjeti drugačije negoli nam to svjedoči sam Uskrsli Gospodin. Primjere nasljedovanja Krista Dobroga Pastira, koji život svoj polaže za »ovce«, nalazimo u tolikim mučenicima i svjedocima Božje ljubavi, od prvih kršćanskih vremena do danas. Divan primjer nasljedovanja Isusa Krista imamo u tolikim svetim mučenicima naše prošlosti, drevne i mučeničke Sirmijske Crkve. Svaka žrtva, svako dobro djelo, svaka gesta ljubavi učinjena za Boga i bližnjega nikada neće ostati bez nagrade.

Najveća radosna vijest jeste Kristovo uskrsnuće

Drage moje sestre i braćo moja u Kristu!
Misaoni svijet današnjeg čovjeka više oblikuju filmovi ili televizijske serije negoli biblijski način razmišljanja. Stoga se može dogoditi da i Isusovo uskrsnuće shvaćamo poput nekog sretnog svršetka pravednog čovjeka nakon njegovih teških, mukotrpnih iskušenja. Sad već nema više mukâ, prebrodili smo teške trenutke i sve to prepuštamo zaboravu.

Međutim, Isusovo uskrsnuće ne smijemo promatrati na takav način. On ne želi da zaboravimo Njegovu muku i smrt. Proslava našega Spasitelja ne obezvrjeđuje Njegovu mučeničku smrt na križu. On želi da to ostane vječni spomen za sve nas. Ona slava i snaga koja je bila skrivena u Isusu patniku, u zoru Uskrsa postala je vidljiva u Njegovu uskrsnuću.

Nedvojbeno, najtemeljitija tvrdnja i najvažniji događaj, najveća radosna vijest naše kršćanske vjere jest Kristovo uskrsnuće. U Njemu nalazimo smisao našim stremljenjima, čak i našim jadima. Naime, sam Isus Krist, koga je apostol Petar u svom govoru jeruzalemskom puku nazvao »začetnikom života« (Dj 3,15), došao je da imamo život i to u izobilju (usp. Iv 10,10).

Isus je svojom smrću i uskrsnućem nadvladao samu smrt i prolaznost. Time što je uskrsnuo, nas, svoje vjernike, oboružao je takvom milošću da možemo uskrsnuti na jedan nov, nepropadljiv, vječni život. Taj život je već na

ovom svijetu skriven u nama i naš Spasitelj želi da se ta stvarnost očituje i u našoj svakidašnjici. Ovaj vječni život je zapravo život Presvetog Trojstva, izvire od Nebeskog Oca i izliva se na nas slabašna stvorenja po uskrsnuću Isusa Krista u Duhu Svetom.

Za nas je Isusovo uskrsnuće zaista radosna vijest jer, zahvaljujući tome, postali smo i mi dionici božanskog života. Ta vjera nam pruža snagu u našim patnjama, u našim bezizglednim okolnostima, budući da svoju konačnu riječ nema niti trpljenje niti smrt. Ima uskrsnuće! Postoji vječan, trajan i sretan život! Stoga, želim vama, drage sestre i braćo, da ova nada obasjava vaša srca dok predanim duhom proslavljate radosne dane našega Uskrsa!

Franjo Fazekas,
subotički biskup



Kako bismo i mi danas mogli na pravi način živjeti ljubav prema Bogu i bližnjemu važno je da uvijek iznova prepoznamo Krista kao svojega, ali i još važnije: sebe, kao dio »njegova stada« – Crkve. »Ja sam pastir dobri i poznajem svoje i mene poznaju moje...« (Iv 10. 14). U današnje vrijeme, koje pogoduje nestanku identiteta, relativiziranju općeljudskih i kršćanskih vrijednosti, okretanju prema samome sebi; važno je da mi kršćani budemo istinski dionici Kristova stada te da drugi u nama i u našem zajedništvu prepoznaju svjedoke Krista Uskrsloga.

Kristovo uskrsnuće svjedoči o tome kako nijedna gesta ljubavi prema drugome – nije promašena, ni najmanje dobro djelo – nije bez ploda, nijedna žrtva (čak i vlastitoga života) učinjena za dobro Boga i čovjeka nije uzalud-

na. Stoga ovoga Uskrsa ohrabrimo jedni druge na putu ljubavi. Budimo jedni drugima podrška u pronalaženju novih načina života i svjedočenja ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ove godine, u našoj Srijemskoj biskupiji na osobit način molimo za nova duhovna zvanja. Molimo za odvažne mladiće i djevojke koji će se spremno odazvati Božjem pozivu, nasljedujući Krista Dobroga Pastira upravo na ovim našim prostorima.

Svima vama, draga braćo i sestre, zajedno s biskupom u miru mons. Đurom Gašparovićem, želim radost Uskrsa, koja ne prestaje nego se uvijek iznova obnavlja i umnaža. Sretan Uskrs!

Fabijan Svalina,
srijemski biskup

Otvorene jaslice u subotičkom vrtiću *Marija Petković – Sunčica*

Potpورا od prvih koraka

U jaslicama će biti mjesta za tridesetak djece a izgradnju objekta financirala je Vlada Republike Hrvatske

Prošloga tjedna, 22. ožujka, u Subotici su svečano otvorene jaslice pri vrtiću *Marija Petković – Sunčica* Predškolske ustanove *Naša radost* u kojem se odgojno-obrazovni rad odvija na hrvatskome jeziku. Izgradnja jaslica dio je kapitalnog projekta hrvatske zajednice u Srbiji »Rasti gdje si posijan« koji uključuje izgradnju, rekonstrukciju i adaptaciju tri vrtića na hrvatskom jeziku i koji financira Vlada Hrvatske.

Prigodom svečanosti otvorenja predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** istaknula je kako je ovo veliki dan za hrvatsku zajednicu ali i za Grad Suboticu.

»Ovo je samo jedna trećina projekta 'Rasti gdje si posijan'. To je drugi kapitalni projekt hrvatske zajednice koji financira Vlada Hrvatske u ukupnom iznosu od 960.000 eura. Dvije simbolike su danas tu: projekt se zove 'Rasti gdje si posijan', a u vrtiću imamo dva drveta koja simboliziraju da očekujemo, želimo i potičemo da naša djeca ostaju, rastu i doprinose zajednici u kojoj su rođena, ovdje u Srbiji. Druga simbolika su tri Marije koje čuvaju ovaj vrtić. To su: **Marija Montessori**, s. **Marija Petković** i Blažena Djeвица Marija. Ovaj projekt je od izuzetnog značaja, jer je u njemu sudjelovalo više subjekata: Katolička Crkva i Hrvatsko nacionalno vijeće koji uglavnom rade sve veće projekte zajedno, a ovoga puta bili su uključeni i Grad Subotica i Predškolska ustanova *Naša radost*. Zbog toga mislimo da ovaj projekt ima dodatnu vrijednost, ne samo za hrvatsku zajednicu nego i za čitav Grad Suboticu jer ćemo dobiti više mjesta u našim vrtićima. U

jaslicama će prostora dobiti tridesetak djece i nadamo se da će nam i to vremenom postati malo i da ćemo morati ovaj projekt proširiti«, rekla je Vojnić.

Polog daljem razvoju odnosa

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** istaknuo je kako ovakvi projekti pridonose i boljim odnosima između Srbije i Hrvatske.

»Kao što Vlada Srbije ima razvijene programe podrške interesima i potrebama srpske zajednice u Hrvatskoj, svjedočimo i da Vlada Hrvatske, na čelu s **Andrejem Plenkovićem**, ima razvijene programe podrške interesima i potrebama hrvatske zajednice u Srbiji. To može biti snažan polog daljem razvoju odnosa između dvije države, jer podrška koju dvije zajednice dobivaju iz svojih matičnih domovina jeste vrlo snažan znak potvrde naprima koje one čine kako bi sačuvali svoje zajednice, unaprijedili određene procese, razvijali svoje institucije i bili na korist pripadnicima svojih zajednica. S druge strane, ovo su ulaganja koja ostaju kao trajna vrijednost državi u kojoj mi živimo i u tom smislu mislim da svi u Srbiji





danas, a napose pripadnici hrvatske zajednice, trebamo biti zadovoljni jer smo još jednom posvjedočili da smo konstruktivni čimbenik unutar hrvatsko-srpskih odnosa i da našim postupanjima, i kada je u pitanju držanje spram Srbije i kada je u pitanju razvijanje odnosa s Hrvatskom, gradimo jedno zajedništvo i posvećeni smo dobru koje može biti na korist svima», naveo je Žigmanov.

Daljnja potpora ovdašnjim Hrvatima

Svečanom otvorenju novoizgrađenih jaslica prisustvovao je i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** koji je ponovio jasnu opredijeljenost Hrvatske da bude potpora Hrvatima u Srbiji.

»Svih ovih osam godina mandata premijera **Andreja Plenkovića** pokazali smo da snažno stojimo uz našu hrvatsku zajednicu u Srbiji i tako ćemo raditi i dalje na dobrobit svih ovdašnjih Hrvata. Ovi projekti, koje toliko uspješno provode Hrvatsko nacionalno vijeće i svi oko njih, služe prije svega zajednici ali i daju vjeru da entuzijazam i sve ono što nosi hrvatska zajednica ovdje ide u smjeru da nema brige za njihovu opstojnost. Kao Vlada Hrvatske pružat ćemo i dalje potporu Hrvatima u Srbiji i u političkom i u moralnom i u ljudskom smislu da njeguju vrijednosti po kojima se prepoznaju. Skrb za djecu, pogotovo u predškolskom odgoju, pridonijet će tome da oni kasnije postanu mladi ljudi koji će biti na ponos svojim obiteljima, svojoj zajednici, i da će, ako Bog da, danas-sutra, svim onim što će steći kroz proces obrazovanja, kojemu smo također potpora, i vještinama koje će steći, oplemenjivati život svoje obitelji,

svoje zajednice, Srbije, a isto tako i matične Republike Hrvatske», kazao je Milas.

Vrtić **Marija Petković – Sunčica** nalazi se u prostoru koji je vlasništvo Družbe Kćeri milosrđa Trećeg samostanskog reda sv. Franje. I časna sestra **Silvana Milan** iz Družbe kćeri milosrđa TRS sv. Franje izazivala je zadovoljstvo realizacijom ovog projekta:

»Ovo su snovi koji rastu od 2001. kada smo otvorili ovaj vrtić, od tada je još bilo potrebe za jaslicama. Ideja je rasla s godinama dok se na kraju nije i ostvarila. Uloga časnih sestara ovdje je višestruka. Ova zgrada je sagrađena 1930. i tu je otvoren prvi vrtić u Subotici. Blažena s. Marija Petković je sve svoje snage upućivala u rad s djecom, jer je znala da

je to najvažnije u životu: kako se dijete postavi na noge tako će poslije odrasti. Mi smo nastavili taj hod i stigli evo do današnjega dana«.

Podsjetimo, Marija Petković – Sunčica prvi je vrtić na hrvatskome i prvi katolički vrtić u Srbiji, kao i prvi vrtić u Subotici u kojem se radilo po programu **Marije Montessori**. Jaslice pri ovom vrtiću izgrađene su na mjestu stare kuće koju je Katoličkoj Crkvi, odnosno časnim sestrama Kćeri milosrđa darovala **Teza Nimčević**. Građevinski radovi na izgradnji jaslica počeli su u kolovozu



2022. godine. Novoizgrađeni objekt je ukupne površine 237 četvornih metara – dio za jaslice iznosi oko 150 četvornih metara, uz prateći objekt od 44 četvorna metra, a dvorište, u kojem je smješteno igralište, je površine oko 460 četvornih metara.

Novoizgrađene jaslice blagoslovio je subotički biskup mons. **Franjo Fazekaš**. Svečanosti otvorenja, među ostalim, nazočili su i predstavnici Grada Subotice.

H. R.

Potpisan ugovor za kapitalni projekt »Sagradi mlin gdje je voda«

Sedam »malih matica«

»Njihov zajednički cilj bit će promocija naše baštine kao i integracija u društvo te da se obogati sadržajima svaka lokalna zajednica«, rekla je Jasna Vojnić »Treba ulagati u djecu i mlade kako bi sve ono što Hrvati rade na ovom području imalo perspektivu«, rekao je Zvonko Milas

Ugovor za novi kapitalni projekt »Sagradi mlin gdje je voda« koji financira Vlada Hrvatske potpisali su u petak, 22. ožujka, u Hrvatskom domu – Matici državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvatske izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji **Jasna Vojnić**.

Vojnić je ovom prigodom podsjetila kako je u pitanju treći kapitalni projekt za Hrvate u Srbiji koji financira Vlada Hrvatske, a njime će biti obuhvaćena izgradnja, obnova i preuređenje sedam objekata – »malih matica«, u mjestima gdje Hrvata ima u značajnijem broju u Srbiji, i to: tri u Podunavlju, tri u Srijemu i jedna u Banatu odnosno u Somboru, Sonti, Monoštoru, Petrovaradinu, Rumi, Šidu i Opovu.

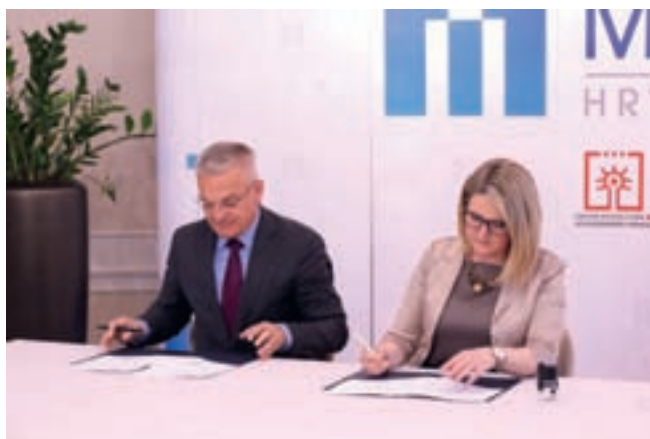
Centri u lokalnim zajednicama

»Po uzoru na Maticu koju smo prošle godine završili i svečano otvorili, smatrali smo da je izuzetno važno da u svakom mjestu gdje žive Hrvati u Srbiji u značajnijem broju napravimo sličnu Maticu odnosno mjesto okupljanja lokalnog stanovništva i mjesto gdje će se odvijati kulturni i politički život, odnosno gdje ćemo imati administrativne centre. Njihov zajednički cilj bit će promocija naše baštine kao i integracija u društvo te da se obogati sadržajima svaka lokalna zajednica«, rekla je predsjednica Jasna Vojnić.

Kako je dodala, Vlada Hrvatske je u ovoj godini izdvojila 1,2 milijuna eura za ovaj projekt, ali će on koštati preko tri milijuna te će daljnje dotacije uslijediti u narednom periodu kako se bude radilo.

Također je izrazila zahvalnost i zadovoljstvo što i hrvatska Vlada i Središnji državni ured razumiju potrebe Hrvata u Srbiji, jer osim ovih kapitalnih projekata i institucionalne potpore, Središnji državni ured pomaže Hrvate i s kadrovskim snaženjem zahvaljujući čemu danas Hrvatsko nacionalno vijeće umjesto tri ima osam profesionalno uposlenih, odnosno stotinjak angažiranih volontera.

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** je istaknuo kako su potrebe ovdašnje hrvatske zajednice još uvijek velike zbog različitih razloga iz suvremene povijesti.



»Možemo reći da dvije trećine hrvatskih kulturnih udruga/stanica u lokalnim zajednicama nema riješeno pitanje svog prostora djelovanja. U tom smislu naišli smo na ponovni pozitivan odgovor na našu potrebu da u lokalnim zajednicama gdje u značajnijem broju žive pripadnici hrvatske zajednice izradimo njihove centre«, rekao je on i izrazio zahvalnost Vladi Hrvatske na čelu s premijerom **Andrejem Plenkovićem** što je kroz izdašna financijska sredstva nastavio podržavati potrebe ovdašnjih Hrvata, kao i Središnjem državnim uredu za Hrvate iz Republike Hrvatske na čelu sa Zvonkom Milasom.

Žigmanov je istaknuo kako ova pomoć znači i samoj Srbiji, jer »ćemo s ovim programima biti snažnije integrirani unutar lokalnih zajednica, vidljiviji na multikulturalnom području i imati snažnije pretpostavke da naše interese i potrebe bolje artikuliramo i spram ovdašnjih institucija vlasti«.

Obveza ljudi koji pripadaju jednom narodu

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas je istaknuo kako hrvatska Vlada sa svim svojim institucijama na sve načine pokušava biti u potpori hrvatskoj zajednici u Bačkoj, Vojvodini, Srbiji.

»To se najbolje vidjelo u prošloj godini prilikom otvorenja Hrvatskog doma – Matice kojem je prisustvovao predsjednik hrvatske Vlade Andrej Plenković, a nastavlja se danas otvorenjem vrtića i potpisivanjem ugovora koji



nosi treći kapitalni projekt. Zahvaljujući ovom projektu ćemo omogućiti svim zajednicama na najbolji mogući način sve one vrijednosti po kojima se prepoznaju kao pripadnici hrvatskog naroda, sve ono što im je potrebno u svakodnevnom životu, da ostanu ono što jesu, a da pritom budu dobro integrirani u sve ono što je potrebno u Srbiji», naveo je Milas i dodao kako će s pružanjem potpore nastaviti i dalje.

»To nam je ne samo ustavna obveza, to je prije svega obveza ljudi koji pripadaju jednom narodu i tako ćemo raditi vjerujem i dalje pod Vladom Andreja Plenkovića kako bismo doista Hrvatima na području Srbije pomogli da sve

ono što bude u budućnosti pred njima važno mogu doći. Treba ulagati u djecu i mlade kako bi sve ono što Hrvati rade na ovom području imalo perspektivu«, rekao je Milas.

Potpisivanju ugovora među ostalim je prisustvovao i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr. sc. **Milan Bošnjak**.

Podsjetimo, prvi kapitalni projekt Vlade Hrvatske bila je izgradnja Hrvatskog doma – Matice, dok je drugi izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija tri vrtića na hrvatskom jeziku pod nazivom »Rasti gdje si posijan«.

Potpisan ugovor za projekt *Domus Dimitrianum* u Srijemskoj Mitrovici

Ugovor za novi projekt *Domus Dimitrianum* u Srijemskoj Mitrovici potpisali su u ponedjeljak, 25. ožujka, u Zagrebu biskup **Fabijan Svalina** u ime Srijemske biskupije i državni tajnik **Zvonko Milas** u ime Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Izgradnjom kompleksa *Domus Dimitrianum* stvorit će se »uvjeti za provođenje kulturnih, društvenih, znanstvenih, edukativnih i duhovnih aktivnosti hrvatske zajednice na području Srijema«, objavio je Središnji državni ured, a prenosi Informatino-katolička agencija.

Srijemski biskup Svalina je za Hrvatski katolički radio rekao da je potpisivanje ugovora znak svojevrstne prekretnice za Hrvate u Srijemu jer će tom donacijom, odnosno programom, uspjeti ostvariti određene projekte i ciljeve, kako u vidu organizacije pastoralnih aktivnosti same biskupijske zajednice, tako i raznih kulturnih udruženja koja djeluju na području Srijemske Mitrovice i bliže okolice.

Ujedno je zahvalio Vladi Hrvatske, Središnjem državnom uredu i državnom tajniku Milasu koji su omogućili da dođe do realizacije projekta, na opće zadovoljstvo Hrvata koji žive u Srijemu.

Vlada Hrvatske je na sjednici 8. ožujka prihvatila projekt *Domus Dimitrianum* Srijemske biskupije kao projekt od strateškog značaja za Hrvate izvan Hrvatske.

U obrazloženju odluke piše da je zajednica Hrvata koja danas živi na području Srijema sigurno najstarija na području Srbije. Navedeno je i kako na području Srijema nema prepoznatljivog prostora koji bi bio svojevrstan centar zajedništva i očuvanja hrvatskog i katoličkog iden-



titeta. Imajući to u vidu, želi se izgraditi kompleks *Domus Dimitrianum* na prostoru sadašnje Srijemske Mitrovice u kojoj se nalazi sjedište Srijemske biskupije, stoji u obrazloženju odluke.

Za projekt će u 2024. godini biti izdvojeno 330 tisuća eura.

H. R.
Foto: IKA.hr

Održana sjednica HNV-a u Subotici

Usvojena izvješća i planovi tri ustanove

Uvećana pokrajinska sredstva za rad ZKVH-a i NIU Hrvatska riječ. Planirani prihodi za rad HNV-a osigurat će se iz proračuna Srbije, Pokrajine i gradova, a najvećim dijelom iz donatorskih sredstava iz Hrvatske

Hrvatsko nacionalno vijeće održalo je 21. ožujka u Subotici u Hrvatskom domu – Matici u Subotici 24. sjednicu na kojoj su razmatrana programska i financijska izvješća te planovi rada tri profesionalne hrvatske manjinske institucije – Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU *Hrvatska riječ* i Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nakon usvajanja zapisnika sa šest održanih telefonskih sjednica vijećnici su razmatrali izvješća o poslovanju, završne račune i planove tri institucije i jednoglasno ih usvojili. Na sjednici je nazočilo 20 vijećnika.

ZKVH: Povećanje pokrajinskih sredstava

Ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković** je rekla kako je prošla godina bila zahtjevna zbog adaptacije njihovog prostora i jer su ostali u jednom razdoblju samo na dva djelatnika.

»Šest programskih područja smo realizirali i time smo vrlo zadovoljni. Bavimo se istraživačko-znanstvenim segmentom jedino mi, indikator 23 govori da smo obavili istraživanja, objavili radove u *Godišnjaku*, sačinili Elaborat o ponovnom osnutku Drame na hrvatskom jeziku kojeg je izradila **Nevena Baštovanović**«, rekla je ravnateljica ZKVH-a Katarina Čeliković te istakla kako za sada u pogledu osnutka Drame nema nikakvog pomaka niti odgovora od osnivača Narodnog kazališta – AP Vojvodine i Grada Subotice. Dodala je kako u svezi toga HNV ili Demokratski savez Hrvata u Vojvodini trebaju odigrati mnogo jaču ulogu.

Završen je Tamburaški troplet vojvođanskih Hrvata, izrađena je virtualna šetnja kroz Etno-kuću Vajska, tiskani su časopisi *Godišnjak* broj 14 i *Nova riječ*, pet monografskih publikacija i dva kalendara s temom hrvatskih domova. Na području arhiviranja se nastavilo raditi, digitalizacija knjiga i periodike je nastavljena, internetsko arhivsko gradivo je veliko, produkcija novih i koordinacija postojećih kulturnih događaja je nastavljena, rekla je među ostalim Čeliković.

Josip Bako je iznio Završni račun ZKVH-a, strukturu prihoda i rashoda. Rekao je kako su sredstva iz Pokrajine u 2023. bila povećana za 35 %, da su »ukupni prihodi bili 21,9 milijuna dinara, a rashodi 21,6 dok je dobit iznosila 291.634 dinara. Struktura prihoda se odnosi na dotaciju Pokrajine, donacije po natječajima i drugo. Što se tiče rashoda, osobna primanja čine 9.434.920, drugi

poslovni rashodi čine 6.264.889, te ostali izdaci za kulturu iznose 4 milijuna«, rekao je među ostalim Bako.

Vijećnici su jednoglasno usvojili izvješće i završni račun.

Hrvatska riječ: U planu izgradnja TV studija

Ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* **Mirjana Trkulja** je rekla kako je najveća i najznačajnija promjena bila prelazak u vlastiti prostor nakon 20 godina rada na Otvorenom sveučilištu.

»U prethodnih pet godina je ostvarena ušteda od šest milijuna dinara na ime rezerviranih sredstava za ulaganje u cilju trajnog rješenja sjedišta ustanove. Dio sredstava je utrošen na uređenje i opremanje, a ostatak se prenosi u iduće razdoblje«, rekla je Trkulja.

»Redovita subvencija za tiskanje tjednika i podlistaka od pokrajinskog tajništva povećana je za 25 % u odnosu na 2022. što je uveliko olakšalo poslovanje u godini pojačanog ulaganja. Ove godine subvencija je ista kao i 2023. i iznosi 60,4 milijuna dinara, a očekujemo i povećanje ove godine. Po natječajima se dobijaju sredstva od pokrajinskog tajništva, Ministarstva za kulturu i informiranje, a projekti koji su provedeni su multimedijalni prikaz programa 'Hrvatska rič iz Vojvodine i razvoj modernih i masmedija' financiran od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU Hrvatske u iznosu od 15.280 eura i projekt 'Razvoj znanja i digitalnih kompetencija novinara' koji je financiran od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u iznosu od 6.000 eura. Dio prihoda čine i vlastita sredstva od prodaje, prijevoda i oglašavanja. Što se tiče rashoda, najveći su troškovi tiskanja, zarade, autorski honorari i ostali osobni rashodi te troškovi proizvodnih usluga i nematerijalnih troškova. I rashodi su porasli za oko 26 % koliko i prihodi, ali ako dođe do povećanja sredstava pravit će se rebalans«, rekla je Trkulja i istakla kako je vrlo mala razlika između prihoda i rashoda u svakoj godini, jer se ustanova financira iz proračuna i sredstva se mogu koristiti samo namjenski za točno određene svrhe.

Kao najveći planirani projekt u ovoj godini je navela uređenje i opremanje TV studija Matica i nabavu opreme kako bi se za početak snimale emisije za *Plavu* vinkovačku TV, a kasnije i informativne emisije u suradnji s HNV-om. Ove godine planira se i tiskanje *Kuhara tradicijskih*



jela s receptima objavljivanim u tjedniku *Hrvatska riječ*, zatim knjiga **Nele Skenderović**, **Ruže Silađev** i **Mirka Kopunovića** te u sunakladništvu zbirke priče inspirirane **Matošem** i časopis *Nova riječ*. Planira se i izrada nove internetske stranice, te će više pažnje biti posvećeno dnevnom informiranju, rekla je Trkulja.

Vijećnici su jednoglasno dali suglasnost na Izvješće o radu i poslovanju za 2023. te na Plan rada i poslovanja NIU *Hrvatska riječ* za 2024. godinu.

HNV: Nastavljaju se kapitalni projekti

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** je rekla kako je 2023. najznačajniji bio završetak izgradnje, opremanje i otvaranje Hrvatskog doma – Matice i započinjanje novog kapitalnog projekta »Rasti gdje si posijan« izgradnje, re-noviranja, rekonstrukcije i opremanja tri vrtića (jaslica).

Istakla je značajnim sustavno financiranje HNV-a od strane Hrvatske zajednice županija gdje svaka od 20 županija plus Grad Zagreb daje 15.000 eura, nadalje osiguranih 150 stipendija za studente koji studiraju u Srbiji, izradu zbirke portreta hrvatskih velikana, projekt za TV studio, osiguranih 450.000 eura za prekogranične projekte, obnavljanje unutarnje fasade ZKVH-a, uvrštavanje novih objekata u mrežu vrtića, i osigurano financiranje učitelja u Vajskoj, Plavni i Baču od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Hrvatske.

Vojnić je ukazala i na slabosti koje su registrirali, a što će biti dio godišnjeg plana i buduće strategije. To su: »odnos s institucijama i predstavnicima vlasti Srbije, nedostatni kadrovski kapaciteti za rad van Subotice, osnivanje Hrvatskog školskog centra koje se četiri godine nije pomaklo s mjesta, problemi u koordinaciji i rukovođenju Spomen-domom ban Josip Jelačić u Petrovaradinu i fondacijom *Antun Gustav Matoš* u Beogradu, te nedostatno financiranje od lokalnih zajednica i vlasti u Srbiji«.

Dodala je i kako je nedovoljno izgrađeno regionalno i međusektorsko jedinstvo – na primjer antagonizmi između Srijemaca, Bunjevaca, Šokaca, nedovoljno izgrađeno jedinstvo između Crkve i hrvatske zajednice.

Iznijela je kako je HNV donio 106 odluka, bilo je 4 žive i 13 telefonskih sjednica, organizirano je 29 manifestacija/događaja, a 142 su posjetili.

Što se tiče financija, ono što HNV dobija od Srbije je nedovoljno za redovito funkcioniranje HNV-a, ali se sredstvima iz županija premošćuje ovaj problem.

»Osnovni troškovi HNV-a za redovito funkcioniranje su 370.676 eura i HNV će biti rasterećen jer će dobiti sredstva od županija u iznosu od 300.000 eura i 183.000 eura od Srbije«, objasnila je.

S druge strane, iz Hrvatske je 2023. bilo 1.588.101 eura donacije i 1.452.203 eura u 2022. što uključuje i kapitalne projekte, kao što je projekt »Rasti gdje si posijan« (tri vrtića) za koji je dobijeno 960.000 eura. Vojnić je iznijela podatke o donacijama koje su dobijene za različite projekte uglavnom iz Hrvatske te rashode HNV-a.

Prema financijskom planu za 2024. godinu za Program unaprjeđenja položaja hrvatske nacionalne manjine planirani prihodi za rad HNV-a iznose 383, 8 milijuna dinara i osigurati će se iz proračuna Srbije, Pokrajine i gradova, a najvećim dijelom iz donatorskih sredstava iz Hrvatske.

Vijećnici su jednoglasno usvojili Godišnje izvješće rada HNV-a za 2023. godinu, Završni račun za 2023. godinu, Izvješće o popisu imovine i inventara i Financijski plan HNV-a za 2024. godinu.

Pod točkom razno Jasna Vojnić je predstavila projekt »Sagradi mlin gdje je voda« za koji je Vlada Hrvatske izdvojila ukupno preko tri milijuna eura koje će sukcesivno kroz tri godine donirati HNV-u.

J. D.

Fra Ivan Miklenić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana sv. Mihovila



Izvor uvijek mora biti čist

»Po muci i križu, k slavi Uskrsa«. S tim riječima želim i vašim čitateljima da prepoznajući muku i smrt Kristovu svi zajedno idemo k slavi Uskrsa

Intervju vodila: Željka Vukov

Franjevci u Subotici bili su prvi dušobrižnici Hrvata i Mađara od njihovog doseljenja u Suboticu, a franjevački samostan i crkva koju Subotičani nazivaju »Stara crkva« najstarija su zdanja i svjedoci povijesti grada. Redovnici se, kako poglavari nalažu smjenjuju, a samostan i crkva su dio nas i našega života.

Od jesenas, na službu u Suboticu došli su fra **Ivan Miklenić** i fra **Bernard Barbarić**. Dvije nove osobe koje su Subotičanima donijele i nov pozitivan duh.

Gvardijan fra Ivan Miklenić rođen je 1968. godina kao peto dijete u obitelji u Hrvatskom zagorju u mjestu Desinić. Nakon osnovne škole osjetio je duhovni poziv i odlučio

otići u sjemenište u Zagreb. Nakon mature upisao je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, no, kako je sam rekao, ipak je odlučio da ne želi biti biskupijski svećenik, nego je, budući da je iz velike obitelji, želio živjeti u zajednici. Prvi put franjevce je vidio u Svetišću Majke Božje na Trsatu i kako je rekao, svidio mu se njihov vanjski izgled, izgled franjevačkog odijela i to je bila iskra koja ga je povukla na drugi put, te je nakon prve godine teologije otišao u novicijat na Trsat, gdje je položio zavjete i nastavio teologiju. Za svećenika je zaređen 1993. godine, te je bio na službi kapelana u Virovitici. Nakon toga služio je u Svetišću Majke Božje Trsatske na Trsatu više puta, pa u

župi sv. Jurja na Trsatu (u nekoliko navrata), bio je odgovornik srednjoškolaca – sjemeništaraca, novaka na Trsatu, na službi u Vukovaru, Našicama, gvardijan u Varaždinu, a sada istu službu obnaša u Subotici.

► **Jesenaste došli u Suboticu, skupa s fra Bernardom Barbarićem. Što ste očekivali od Subotice, a što zatekli? Jeste li zadovoljni kako su vas vjernici prihvatili?**

Kad sam bio u Vukovaru, držao sam u Subotici duhovnu obnovu Franjevačkom svjetovnom redu, tako da sam do Subotice već vidio i nekako mi je djelovalo jako blizu Vukovara. Rekao bih da nema neke velike razlike. Budući da sam imao neku sliku o Subotici, nisam došao u totalno nepoznatu sredinu. Kamo me pošalju, tamo radim koliko znam i mogu. Kada smo došli, ugodno smo se iznenadili i Bernard i ja, koliko su ljudi bili radosni što smo došli i kako su nas lijepo primili. Mislim da je svaka promjena dobra i vjernicima, ali i nama svećenicima... Da se ne »navežemo« previše jedni na druge, nego da gdje god smo poslani budemo navjestitelji evanđelja Kristova. Kako se u narodu kaže »svaka nova metla bolje mete«, pa tako i mi. Lijepo smo dočekani, primljeni, radosno, široko – onako kako vi ovdje znate.

► **Kako vidite vjernički život u Subotici i okolici?**

Poprilično je slično stanje kao u Hrvatskoj. Ljudi sudjeluju na misnim slavljinama, a budući da nismo župa mogu reći da ima lijepi broj vjernika. Kada vidite da su ljudi tu na misi, onda vas to ponese i lakše vam je nego kad je neka malešna zajednica. Ako vjernik redovito dolazi u crkvu, ipak nešto čuje, s Bogom se susreće, pa bi trebao Bogu dati mjesta u svom životu. Koliko se svatko želi staviti u Božje ruke, koliko želi biti Božji čovjek u društvu, u crkvi, svome domu, obitelji... ovisi o svakom pojedincu. Ponekad ljudi očekuju da bi sve trebao učiniti svećenik, ali svećenik je navjestitelj i ne može ništa umjesto vas. Ni doći u crkvu, niti se pomoliti, ni postiti, ni ispovijedati se. Sve treba biti osobni doprinos. Oni koji to prepoznaju i koji se trude oko toga mogu očekivati i kvalitetniji kršćanski život.

► **Franjevci su usko vezani za ovdašnji živalj i nekoć su vjernici materijalno pomagali franjevence. Kakva je situacija danas, koliko vas je tu u samostanu, kako se financirate, budući da nemate nikakva primanja?**

Povijesno je dokazano da su Hrvati na ove prostore došli »trbuhom za kruhom«, bježeći pred turskom silom i to u više navrata. Spominje se jedna veća seoba s franjevcima, te bi po tome mogao reći da je ovdje i obiteljska povezanost. Franjevci su vodili duhovnu skrb za ljude, duhovnu brigu o čovjeku, a kasnije i što se tiče pismenosti, školstva i kulture... Tako su ljudi to prepoznali i na neki način, kako su franjevci činili dobro za ljude, tako su ljudi njima uzvraćali. Vodili su brigu jedni o drugima. Danas nas je u samostanu u Subotici samo trojica, dva svećenika i jedan časni brat. Smanjujemo se istina, ali smo još uvijek tu. Zapravo, mi živimo od dobrote i darova ljudi koji dolaze u našu crkvu. Ljudi ovdje dolaze cijeli dan pred kip sv. Antuna i mole u različitim prilikama živo-

ta, a sv. Antun je svetac svega svijeta. U ruci drži Isusa, Božju riječ i kruh. To su sve znakovi da Krist kojega on nosi na rukama, Bog spasitelj daje milosti, a sv. Antun je naš zagovornik, posrednik. Ljudi su privrženi njemu kao franjevcu, pa tako i nama. Tako dakle živimo od dobrote drugih, a i pomažemo druge koliko možemo. Zahvaljujući tom daru i milostinji mi čuvamo i održavamo cijelu ovu zgradu, kako crkvu, tako i samostan, plaćamo sve račune kao i svaka druga obitelj.

► **Kroz razgovor ste napomenuli kako Vas je kao mladića oduševilo odijelo – habit koji nose franjevci. Danas je mali broj zvanja, ima li to veze s time što su redovnici i redovnice više u samostanima, nekako manje vidljivi u svakodnevnom životu?**

Malo nas je pa je i manja prisutnost. Poziv je Božji dar. Puno puta se dogodilo u našoj provinciji da imamo zvanja iz onih župa gdje nismo prisutni, a tamo gdje smo prisutni nemamo. U mom mjestu nije bilo franjevac, pa eto mene. Bog zove, samo se treba odazvati. Jasno, potrebno je i naše svjedočanstvo života, ali treba i čovjek koji se odaziva. Danas se ljudi sve manje i teže odlučuju za duhovna zvanja, ali vidite ako uzmemo broj mladih općenito, malo ih ima u crkvi ili na vjeronauku. Također, možemo reći da je u usporedbi s brojem stanovnika, mali broj vjernika koji su svake nedjelje na svetoj misi. To je onaj raskorak između naše pripadnosti Bogu od našeg svakodnevnog života. Ako smo samo sakramente obavili, onda smo se Boga »riješili« i sad Ga ne trebamo do druge prilike – no, to nije življenje vjere. Bitno je da vjera postane dio nas u svakodnevnom životu i svakom pozivu.

► **Uz crkvu sv. Mihovila i franjevački samostan u Subotici, oci franjevci su prisutni još i u Baču u samostanu Uznesenje Blažene Djevice Marije, zatim u Zemunu u samostanu sv. Ivana Krstitelja i u Novom Sadu u samostanu sv. Ivana Kapistrana. Koliko je sve ukupno franjevac vašega reda ovdje i imate li neke susrete i suradnju?**

Na području Vojvodine imamo samostane koje ste nabrojali. Najstariji samostan je u Baču. U mnoge samostane, kako nekih redovnika više nije bilo, došli su drugi, tako postoje podaci da su u Baču prije nas bili kanonici sv. Groba Jeruzalemskog. Tamo isto nismo župa i samo je jedan franjevac prisutan. Isto je i u Zemunu i Novom Sadu. Mi svi spadamo u Subotički gvardijanat – i iako sam svima gvardijan, a svaki franjevac je predstojnik određenog samostana i na neki način svaki je za sebe zaseban. Susrećemo se nekoliko puta godišnje na naš kapitulu, gdje se govori o temama našega reda, Provincije i svakog samostana za sebe. Nažalost, neke veće suradnje ne može biti jer nismo toliko blizu, a i nema nas dosta.

► **Imali smo već priliku razgovarati, pa ste tada rekli kako niste došli ovdje dokidati nego nastavljati ono što su Vaši prethodnici započeli. Radova uvijek ima, a među njima je i obnova oltara Crne Gospe. Što Vas je potaknulo na pokretanje ovih radova?**

Svaki čovjek ima neke svoje afinitete. Kad sam došao, moj prethodnik fra Zdenko mi je pokazivao što je sve

rađeno, što još treba, ali je rekao »to ćeš ti, ti imaš za to smisla«. Prije nas braća su se bavila uređenjem iznutra, a svaka kuća zahtijeva razne popravke, bojenje, zamjene... Puno toga je rađeno, a svaki poglavar i svako bratstvo koje je bilo na službi je ostavilo svoj pečat i u svoje vrijeme nastojalo je učiniti ono što je tada bilo potrebno. Mi jesmo franjevci i jesmo siromašni, u biti nemamo ništa, no to gdje jesmo pokušavamo urediti najbolje što znamo i možemo. Franjevci su, možemo tako reći, na dar od vjernika dobili i ovaj samostan i crkvu, tim ljudima je bila potrebna crkva i oni su je svojim radom i darom izgradili. Svjedoci smo koliko su ljudi zaista otkinuli od sebe da bi se to obnovilo. To vidimo i danas. Kad nešto krenemo raditi, ljudi to primijete i pomažu kako i koliko mogu. Tako smo krenuli u obnovu oltarne slike i iako sam mislio da će se samo očistiti, ona je potpuno uređena i obnovljena. Tako s ponosom mogu reći da je ovog tjedna slika Crne Gospe vraćena u kapelicu, oplata i krune su obnovljene, a sad radimo još na uređenju unutrašnjosti. Željeli bismo da Crna Gospa bude oaza mira za naše obitelji koje su temelj našeg društva.

► **Osim rada na materijalnom i onom vidljivom, puno radite na duhovnom. Dobar primjer tome je devetnica u čast Gospi Lurdske. Tada je brojne vjernike oduševio Vaš pozitivan duh i uvođenje procesije sa svijećama i Gospom. Jesu li upravo takvi mali koraci potrebni da bi se ljudi – vjernici »probudili«?**

Fra Bernard je bio na službi u Svetoj zemlji na više mjestima, oboje smo bili na službi na Trsatu i taj hodočasnički pristup pokreta, dolaska, obilaska, je važan. Crkva je na putu prema vječnosti i zato ljudi vole kad se nešto događa. Htjeli smo da se ova devetnica Gospi Lurdske približi onom načinu pobožnosti kakva je u Lurdu, s procesijom sa svijećama i Gospom. Ove godine smo napravili i nosiljku za kip i jako lijepo se poklopilo da su s nama bili i sudionici *Prela sićanja* i onda su nam narodne nošnje na vanjski način doprinijele veličanstvu slavlja. Kad je sveta misa završila, rekao sam nagodinu neće biti u isto vrijeme *Prelo sićanja*, ali će biti Gospa Lurdska i ja ću vas opet zvati. Dobio sam odgovor da će svi rado doći. Procesija je javno slavlje, da drugima pokažemo svoju pjesmu, molitvu u kojoj molimo za sve. Bio je i lijepi broj ljudi, koji su dolazili tijekom svih devet dana, a posljednji dan je bilo veličanstveno. Ono vanjsko pomaže i da se čovjek iznutra oraspoloži. Kao kad slavimo blagdan, čovjek se ljepše obuče, pripremi stol, tako stavimo naglasak da nije običan dan. Iako je duhovno puno bitnije i ono vanjsko je važno. Moraju skupa, jer ako je samo vanjsko onda je to folklor, a vjera nije folklor.

► **Maločas ste spomenuli obitelj. Kada smo kod toga, valja reći da ste nedavno pokrenuli molitvu za obitelji koja se održava svake prve subote u mjesecu. Kako Vi gledate na obitelji, na njihovu važnost, jesu li obitelji u širem društvu nepravedno »stavljene« po strani?**

Često se dogodi da ono što je najbitnije, da se samo po sebi razumije, budući da se svijest i mišljenje ljudi u posljednjih 50-100 godina izuzetno brzo mijenjaju i to do

oprečnih krajnosti, nemogućih i suludih, uz dužno poštovanje svima. Svijetu koji je toliko podložan promjenjivim mišljenjima, treba ukazati na važnost obitelji. Obično se kaže, ako se o nečemu puno govori ili se drži »Dan« nečega, onda je to »nešto« u ozbiljnoj krizi. Stoga kada Crkva naglašava značaj obitelji kao temelja društva, Crkve i naroda to je zaista važno. Molitva za obitelj zapravo je počela na Trsatu kao priprema za dolazak pape **Benedikta** u Hrvatsku i za prvi susret hrvatskih katoličkih obitelji u Zagrebu. Tada smo svake prve subote molili za obitelji i vidjeli smo da ljudi rado dolaze. I nakon papina dolaska smo nastavili, i to traje do danas. To sam prenio i u Varaždin, želimo i ovdje to pokrenuti. Prošlog mjeseca smo započeli. Sama pobožnost traje sat vremena prije mise i onda misa u kapelici. Tada molimo za naše obitelji, za slogu, mir i blagoslov. Za djecu i mlade da prihvate Krista za Spasitelja, da žive u vjeri u kojoj su kršteni. Molimo i za mlade da nađu pravu osobu za svoj život, da se ohrabre stupiti u brak, primati potomstvo. Nažalost, mladi danas često imaju zdravstvenih problema i ne mogu imati djecu, a ima i onih koji ne žele djecu, a lako ih dobiju, a potom i lako ubiju. Molimo i za ljude da imaju posao i da mogu od njega živjeti, za djedove i bake, da nam budu čvrstoća, veza nastavka života i prenošenja vjere, da nam budu primjer.

► **Koje su još duhovne aktivnosti koje se redovito odvijaju u crkvi i samostanu?**

Uz svakodnevnu misu ujutro i navečer i kratku prigodnu propovijed – tumačenje evanđelja, imamo molitvene zajednice, naš zbor ima svoje probe, imamo biblijske susrete, vjeronauk za mlade. Za Prvi petak uz misu imamo i kratko klanjanje i posvetu Srcu Isusovu, a navečer u 20 sati je misa mladih. Prilika za ispovijed je uvijek pola sata prije mise ili po dogovoru. Ono što je kod nas još popularno jeste štovanje sv. Antuna, te mi kroz godinu svakog utorka molimo 13 molitava sv. Antuna. Započeli smo i pobožnost 13 utoraka sv. Antuna, a imat ćemo i veliku devetnicu – 9 utoraka sv. Antuna na oltaru koji je njemu posvećen. Uz to, tu su i druge brojne aktivnosti nas franjevaca.

► **Jasno je da su ovdje Hrvati katolici zahvaljujući Crkvi sačuvali svoju vjeru pa i identitet. Koliko je to po Vama bitno i kako gledate na to kao netko tko je došao iz Hrvatske?**

Kao i vjera, i jezik je bitan za svaku zajednicu. Dokle god čuvamo svoj jezik, koji je znak naše kulture, ali i našeg postojanja, identiteta – živjet ćemo. Kad izmiješamo jezik s drugima, mi ćemo se izgubiti, a to se već događa. Stoga je jako važno njegovati hrvatski jezik, da Mađari njeguju mađarski jezik, Nijemci njemački. Mi smo svi ovdje manjina, ali svaka zajednica treba njegovati svoj jezik. Jasno treba znati i jezik koji se govori u državi, koji je službeni i koji trebamo znati i koristiti, ali ne smijemo zanemariti svoje. Izuzetno je važno da mi Hrvati pripazimo na naš hrvatski jezik, da on bude više prisutan u našim susretima. Mi se u liturgiji služimo hrvatskim jezikom i tako čitamo kako piše. Osim toga, potrebno je čuvati i govor podnevlja – ikavicu koja je ovdje domaća

i ona se ne smije zaboraviti, ali se nažalost sve rjeđe čuje. Dolazim iz Hrvatskog zagorja i vidim kako ljudi sve više govore književnim jezikom ili nekom mješavinom štokavskog i kajkavskog, a sve manje izvornim kajkavskim govorom, a to je vrijednost koju treba sačuvati. Mislim da je potrebno da u obiteljima više povedemo brigu da se govori materinji jezik. Puno je stranih riječi koje su nam ušle u uho i sasvim normalno ih govorimo, a onda te tuđice postaju »naše«... Kao što čuvate vašu prekrasnu bunjevačku nošnju, treba čuvati i širiti svoj jezik. Jezik živi, mijenja se, jezik je kao voda koja teče, ali izvor uvijek mora biti čist.

► **Kada govorite o jeziku, bit ću slobodna pitati Vas, budući da je upis djece u prve razrede pred nama (započinje 1. travnja), možemo li upisom djece u cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku i na katolički vjeronauk bar doprinijeti očuvanju naše vjere, pa i materinjeg jezika i govora? Može li nas to spasiti i obdržati u budućnosti?**

Jasno. To je velika mogućnost koju imamo, ali ju nedovoljno koristimo. Mi Hrvati smo opće poznati po tome da kukamo. Uvijek nam nešto fali, nešto nam treba... Puno toga se nudi, puno toga se čini i ovdje u Srbiji, e sad o nama ovisi hoćemo li to izabrati. Imamo priliku da djeca idu i u vrtić, sada i u jaslice na hrvatskom jeziku i to u katolički vrtić, koji jasno ne može sve primiti, premali je kapacitet, ali imaš mogućnost. Dijete koje će ići na nastavu na hrvatskom jeziku će učiti i srpski i druge jezike. Imat će jednu veću i širu kulturu i naobrazbu, neće biti zakinkuto, štoviše, to je još jedan plus. Jedino tako se možemo očuvati, inače ćemo se izgubiti. Kao mala rječica koja ulazi u veliku rijeku i za nju nitko više ne pita. Jako je važna ta naša nacionalna svijest, jer da bismo poštovali druge moramo cijeliti sebe. Ako sebe ne cijelim, nije istina da ću poštovati druge. Kada je u pitanju naš opstanak, svi smo dužni učiniti sve što možemo, zato potičem: nemojte se bojati doći u Crkvu, nemojte se bojati upisati djecu na vjeronauk, to je naša budućnost ako želimo biti katolici. Nije dovoljno krstiti dijete, a poslije ništa ili ići na vjeronauk do prve pričesti, pa me nema do krizme i onda do vjenčanja, ili još gore – do sprovoda. Nemojte se bojati upisati dijete u školu na svom materinjem jeziku. To je velika prednost da sačuvamo našu kulturu, vjeru, jer ako mi nećemo, tko će? Velika je odgovornost na roditeljima, djedovima i bakama da prenesu na djecu vjeru, moral, kulturu, identitet. Sve skupa.

► **Korizma je došla kraju, pa i Veliki tjedan je iza nas, kako zadržati ono dobro što smo uspjeli u korizmi postići?**



Korizma ima za cilj oblikovati nas, učiniti boljim ljudima. Ako nešto treniram ili mršavam, bit će rezultata samo ako nastavim. Korizma nas motivira i da popravimo kvalitetu kršćanskog života. Dobre odluke treba provesti, ali i zadržati. Kroz 40 dana smo navikli organizam da može vladati sobom, ali zapravo može više – onoliko koliko je moja volja. Treba sada »pronaći« novu volju i posvijestiti je samom sebi.

► **Za kraj, koja je Vaša uskrsnja poruka za čitatelje našeg tjednika?**

Kad dobijem ogromnu čestitku i ako je puno za čitati, samo pogledam tko je poslao. Zato uvijek čestitke pišem kratko. Ove godine čestitka koju će naša zajednica poslati drugima glasiti će ovako: »Po mucu i križu, k slavi Uskrsa«. S tim riječima želim i vašim čitateljima da prepoznajući muku i smrt Kristovu svi zajedno idemo k slavi Uskrsa. U Uskrsu se vidi pobjeda križa. U Uskrsu vidimo smisao križa, patnje... jer Isus je umro za nas da mi živimo, a svojom smrću Isus je pobijedio smrt. Stoga svima želim mir i dobro, te radostan i blagoslovljen Uskrs i sve uskrsne dane.

Počinje upis u osnovne škole

DSHV poziva roditelje prvašića da upišu djecu u hrvatske odjele

U povodu 1. travnja, kada počinje upis u prve razrede osnovnih škola, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozvao je građane hrvatske nacionalnosti u Srbiji koji imaju djecu, da ih upišu u odjele na hrvatskom jeziku i tako ostvare Ustavom i zakonima zajamčena prava. Kako se u priopćenju podsjeća, od prije više od dvadeset godina, od školske 2002./03. u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na hrvatskome jeziku. Pravo na obrazovanje nacionalnim manjinama na vlastitom jeziku država jamči Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima, što znači da je nastava na hrvatskome legalna te razloga za dvojbe više nema. »Nastava na hrvatskome u Srbiji iznimno je kvalitetna, čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na svim natjecanjima, izvode je stručni i pozivu posvećeni nastavnici, zadovoljstvo djece i roditelja je na zavidnoj razini, a uz to ju na zadovoljstvo svih prate i mnogobrojni izvannastavni sadržaji. Vrhunsku kvalitetu i dobar izbor danas potvrđuju iskustva više od 1.000 djece koji su je pohađali ili je danas pohađaju«, navodi se u priopćenju koje potpisuje predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

U priopćenju se dodaje kako je i predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** nekoliko puta izjavio da Hrvati u Srbiji sva prava koja država propisuje trebaju ostvarivati u punom kapacitetu. »Veliki je iskorak na planu pozitivnog priznanja nas Hrvata činjenica što u Vladi Republike Srbije imamo mjesto ministra. Stoga pozivamo sve roditelje prvašića da upišu svoju djecu u nastavu na hrvatskome i tako ostvare Ustavom i zakonima zajamčena prava. Činom upisa djece u nastavu na hrvatskome također ćemo posvjedočiti da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta i očitovati odgovornost kada je u pitanju budućnost naše djece i hrvatske zajednice u cjelini. Poštovani građani hrvatske nacionalnosti, svjedočimo, iskoristimo, potičimo i ohrabrujmo i druge. Podržimo promidžbene aktivnosti Udruge *Naša djeca* i Hrvatskog nacionalnog vijeća. Zagovarajmo oko nas ono dobro! Pokažimo tako zauzetost za svoja prava i izgrađujmo vlastiti identitet birajući obrazovanje naše djece na jeziku na kojem su i didovi naših didova odrastali!«, zaključuje se u priopćenju.

H. R.

Izbori za Hrvatski sabor

DSHV pozvao hrvatske državljane da glasuju u Srbiji

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozvao je sve državljane Hrvatske s prebivalištem u Srbiji da se na vrijeme pripreme te odazovu glasovanju na predstojećim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor.

Kako se navodi, izbori na biračkim mjestima u diplomatskim misijama i konzularnim uredima Hrvatske u Srbiji bit će održani u utorak, 16. i u srijedu, 17. travnja 2024. godine u vremenu od 7 do 19 sati, a glasovanje će se provoditi na dva biračka mjesta: u Konzularnom uredu Veleposlanstva Hrvatske u Beogradu (Ul. Kneza Miloša 82/I. kat) te u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici (Ul. Maksima Gorkog 6). Razdoblje za prethodnu, to jest aktivnu registraciju birača traje do 6. travnja 2024. godine. Zahtjevi za prethodnu/aktivnu registraciju i zahtjev za promjenu mjesta aktivne registracije mogu se dobiti u spomenutim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Hrvatske u Srbiji, a dostupni su i na web stranici Ministarstva uprave Republike Hrvatske <https://uprava.gov.hr>. Svi hrvatski državljani koji imaju pravo glasa, to jest birači mogu pregledati svoje podatke upisane u registar birača na mrežnoj stranici Ministarstva uprave: <https://biraci.gov.hr/RegistarBiraca/>.

»Birači bez prebivališta u Hrvatskoj, što je velika većina državljana Republike Hrvatske hrvatske nacionalnosti iz Srbije, kojima je izdana hrvatska osobna iskaznica s podatkom o prebivalištu izvan RH ne moraju se aktivno registrirati. Ukoliko, pak, žele glasovati na području drugog diplomatsko-konzularnog predstavništva, odnosno u Hrvatskoj gdje će boraviti na dan održavanja izbora, moraju podnijeti zahtjev za promjenu mjesta aktivne registracije. Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i koji nemaju hrvatsku osobnu iskaznicu s podatkom o prebivalištu izvan RH, a imaju neki drugi od identifikacijskih dokumenata (putovnicu ili domovnicu), trebali bi se aktivno registrirati, uz dostavu vlastoručno potpisanog zahtjeva za aktivnu registraciju u diplomatsko-konzularno predstavništvo u kojem žele glasovati, zaključno sa subotom, 6. travnja 2024. godine. Ukoliko to ne stignu učiniti, birači koji nemaju prebivalište u RH na dan održavanja izbora svoje pravo glasovanja će ostvariti potvrdom koju će izdati nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo RH«, navodi se u priopćenju.

H. R.

Državni tajnik Zvonko Milas u posjetu DSHV-u

Vidljiva potpora Hrvatima u posljednjih osam godina

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvatske izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** sastao se u petak, 22. ožujka, u sjedištu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Subotici s predsjednikom ove stranke **Tomislavom Žigmanovim**. Sastanku su nazočili i savjetnik pri Državnom uredu dr. sc. **Milan Bošnjak**, te dužnosnici stranke **Marin Piuković**, **Josipa Vojnić Tunić** i **Ninoslav Radak**. Zvonko Milas je na predstojećim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj nositelj liste Hrvatske demokratske zajednice u 11. izbornoj jedinici za izbor zastupnika koje biraju hrvatski državljani koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj.



Predsjednik DSHV-a Žigmanov je nakon sastanka rekao kako su razgovarali o društvenom i političkom položaju pripadnika hrvatske zajednice, prošlim i predstojećim izborima na kojima sudjeluje ova stranka:

»Izvijestili smo državnog tajnika o našim rezultatima na netom završenim izborima za republički i pokrajinski parlament, govorili smo o konstelacijama nakon izbora i razrješenju gdje smo iskazali naše očekivanje da i dalje želimo biti dionicima procesa u kojem se donose odluke, to jest očekujemo da Vlada Srbije bude inkluzivna, odnosno uključiva spram pripadnika nacionalnih zajednica i da naše pozicije zadržimo. Govorili smo i o drugim izazovima kada je u pitanju politička reprezentacija u kontekstu predstojećih lokalnih izbora, aktualizirali smo pitanje zajamčenih mandata, hendikepe koje imamo zbog odsustva tog instituta u Srbiji. Govorili smo i o izborima u Hrvatskoj, jer jedan broj građana hrvatske nacionalnosti u Srbiji ima hrvatsko državljanstvo i moći će ostvariti svoje izborno pravo. Nekoliko izbornih ciklusa

unazad nakon 2000. sudjelujemo i na tim izborima i vrlo brzo će se DSHV javno očitovati o našoj podršci, vrlo vjerojatno, izbornoj listi HDZ-a. Vidjet ćemo na koji način se kao stranka i kao zajednica možemo uključiti organiziranije da podržimo one koji su imali sluha za naše potrebe, koji su prepoznali naše interese i pružili podršku da iste artikuliramo na način da možemo govoriti danas da smo zajednica koja je razvijenija u odnosu na prije deset godina«.

Zvonko Milas je, govoreći o predstojećim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj, poručio svima u Srbiji koji mogu glasati na izborima da sagledaju što je učinjeno

za posljednjih osam godina u Hrvatskoj: »Od podizanja minimalnih plaća i mirovina, do spajanja Hrvatske u jednu cjelinu izgradnjom Pelješkog mosta, izgradnje infrastrukturnih objekata i svega onoga što ljudima pomaže u kvaliteti svakodnevnog života. Za nas je važno 'res non verba', djela a ne riječi a takvi smo i u suradnji i potpori političkoj i djelatnoj Hrvatima u Srbiji svih ovih osam godina. Doista ima u toj suradnji i što se vidjeti,

tragovi se vide po cijeloj Bačkoj vidjet će se i po Srijemu i drugdje, sve u cilju dobrobiti Hrvata koji žive na ovim prostorima, u cilju njihove opstojnosti u Srbiji kao lojalnih građana koji su doprinijeli uvelike izgradnji srbijanskog društva, i s druge strane, ljudi koji pripadaju hrvatskom narodu i žele sačuvati vrijednosti koje ih vežu s njihovim korijenima. Poručujem im: samo gledajte onoga koji živi s vama lice u lice, tko vam ne baca prašinu u oči, već radi zajedno s vama i stvara za dobrobit onih koji dolaze«.

Milas je dodao da će kao zastupnik u Hrvatskom saboru, ukoliko bude izabran u 11. izbornoj jedinici, a budući je danas državni tajnik koji vodi središnje državno tijelo čija je glavna zadaća skrb o Hrvatima koji žive izvan Hrvatske, definitivno imati u svom portfelju upravo to što se zove skrb i otvaranje svega onoga što će doprinijeti čuvanju identiteta i vrijednosti koje nose Hrvati u bilo kom dijelu svijeta gdje žive, a tako i u Srbiji.

J. D.

15 godina rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (III.)

Napori DSHV-a i kulturnih djelatnika doveli do osnutka Zavoda

Hrvatsko nacionalno vijeće, na svojoj XIX. sjednici održanoj 29. ožujka 2008., prihvatilo je s 18 glasova »za« biti suosnivačem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donošenjem svoje Odluke o osnivanju, čiji je sadržaj identičan odluci pokrajinske Skupštine

Nakon društvenog prevrata 2000. godine kulturne prakse u hrvatskoj zajednici u Vojvodini rastle su i po brojnosti i po teritorijalnoj rasprostranjenosti i po vrstama, napose kada je riječ o tzv. visokoj kulturi. Osim osjećaja poleta nakon demokratskih promjena, uz kopnjenje straha, i razvijanja politika financiranja aktivnosti, postojale su i inicijative – neka vrsta, istina ne previše profilirane, kulturne politike Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog nacionalnog vijeća, koje su imale za cilj da se u svakom mjestu sa značajnijim brojem Hrvata osnuje hrvatska udruga kulture.

I u narednih nekoliko godina osnovane su udruge u Mirgešu, Đurđinu, Maloj Bosni, Bajmaku, Lemešu, Sonti, Stanišiću, Monoštoru, Baču, Plavni, Vajskoj, Golubincima, Petrovaradinu, Šidu, Vrdniku, Gibarcu, Zemunu, Surčinu, Srijemskoj Mitrovici, Novom Sadu, kao i neke nove u Subotici, a obnovljen je rad hrvatskih društava u Rumi, Bregu i Slankamenu. One su se među sobom razlikovale institucionalnom razvijenošću i bogatstvom i kvalitetom sadržaja što su ih priređivali, ali im je ipak zajedničko rad na očuvanju mahom tradicijskih elemenata iz lokalnoga kulturnog naslijeđa i afirmacija kulturnog stvaralaštva u području tradicijske kulture. Dakle, i dalje je izostajao cjelovit, svenacionalno-manjinski pristup prostoru hrvatske kulture u Vojvodini, u svoj njezinoj složenosti, s tim da je Subotica imala najrazvijenije i najraznovrsnije kulturne prakse, čime je sačuvala status glavnog kulturnog središta Hrvata u Srbiji.

Pripreme za osnutak zavoda tzv. tradicionalnih manjina

Na planu informiranja tako što je već postojalo izlaženjem tjednika *Hrvatska riječ*, kojeg je izdavala istoimena novinsko-izdavačka ustanova iz Subotice, utemeljena 8. svibnja 2002. godine Odlukom Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodina. Naime, informativni sadržaj tjednika pokrivao je cijelo područje Vojvodine na kojem Hrvati žive, a pisalo se, istina ne uvijek objektivno i potpuno, o brojnim aspektima i događajima iz društvenog života. Kada je riječ o cjelovitom pristupu hrvatskoj zajednici,

slično je bilo i iskustvo televizijskog programa na hrvatskome na Radioteleviziji Vojvodina, koji se u to vrijeme sporo i mukotrpno uspostavljao i razvijao.

Potreba za postojanjem jedne profesionalne kulturne ustanove nacionalne manjine koja će kulturu razumijevati u svoj njezinoj složenosti te graditi sustavni pristup u osmišljavanju i realizaciji programa rada očuvanja i razvoja kulture prva je prepoznata u mađarskoj zajednici u Vojvodini. Uz podršku – ponajprije financijsku iz Mađarske, Zavod za kulturu vojvođanskih Mađara je kao neprofitnu ustanovu utemeljilo Mađarsko nacionalno vijeće 2005. godine. Kao primjer dobre prakse, ova se kulturna ustanova trebala, osim osiguranja novih osnivačkih prava od strane vlasti AP Vojvodine i financiranja iz proračuna, preslikati i na druge nacionalne zajednice u Vojvodini. O tome su se unutar pojedinih ureda Pokrajinske vlade od druge polovice 2006. godine vodile žive rasprave, a kasnije sve više i u javnim forumima.

Dvije odluke o osnutku prije 16 godina

Prije točno šesnaest godina, 29. ožujka 2008. godine, na svojoj XIX. sjednici, i Hrvatsko nacionalno vijeće, kao drugi osnivač, donijelo je svoju odluku o Osnutku Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Prvi suosnivač Zavoda je Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine – ona je odluku o osnutku donijela 19 dana ranije: 10. ožujka. Početak rada u punom kapacitetu – nakon završetka složenog procesa konstituiranja ustanove, uslijedio je 1. siječnja 2009. godine, što znači da se ove godine obilježava 15 godina rada Zavoda. Ukoliko se promatra iz rakursa posljedica, ova dva povezana događaja spadaju vjerojatno među najvažnije kada je riječ o području kulture u hrvatskoj zajednici u Srbiji nakon sloma socijalizma.



Sjednica HNV-a 29. ožujka 2008. na kojoj je donijeta odluka o osnutku ZKVH-a

No, politički predstavnici hrvatske zajednice i njihove institucije, prije svega Hrvatsko nacionalno vijeće, nisu bili službeno upoznati cijelu godinu dana da pokrajinska tijela vlasti rade na pripremama za osnivanje zavoda za kulturu za tzv. stare manjine (mađarska, slovačka, rumunjska i rusinska) već su o tome saznali na jednom skupu nevladinih organizacija u drugoj polovici 2007. godine. Naime, na njemu je tadašnji pokrajinski tajnik za prava nacionalnih manjina dr. **Tamás Korhecz** javno iznio informaciju da se tako što priprema. Nakon toga, zahvaljujući zalaganjima političkih predstavnika Hrvata u Vojvodini, to jest Demokratskoga saveza Hrvata u Vojvodini, i djelatnom interesu i proaktivnom odnosu diplomatskih predstavnika Hrvatske u Srbiji – prije svega generalne konzulice Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Ljerkę Alajbeg**, i hrvatska je zajednica, kao druga po brojnosti nacionalna manjina u Vojvodini, ušla u proces formiranja svojeg zavoda za kulturu, što je na koncu uspješno i okončano.

Napori vodstva DSHV-a urodili su plodom

Samom donošenju odluke suosnivača o osnivanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata prethodila je, kako rekosmo, živa i odlučna aktivnost prvih ljudi hrvatske zajednice, prije svega prvaka DSHV-a – tadašnjeg predsjednika **Petra Kuntića** i pokrajinskog zastupnika **Duje Runje**. Naime, sredinom listopada 2007. godine na marginama jednog skupa nevladinih organizacija, predstavnik Hrvatskog akademskog društva dr. sc. **Slaven Bačić** doznao je informaciju kako se u pokrajinskim tijelima vlasti ozbiljno razgovara i planira osnivanje zavoda za kulturu tradicionalnih nacionalnih manjina – Mađara, Slovaka, Rumunja i Rusina. To se trebalo realizirati po uzoru na djelovanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Mađara, s tim da bi se oni sada trebali osnovati i financirati iz proračuna AP Vojvodine. S ovom informacijom upoznato je i vodstvo DSHV-a.

Veoma brzo – već 29. listopada 2007. godine, DSHV je uputio službeni dopis, kojeg je potpisao predsjednik i narodni zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije Petar Kuntić, pokrajinskome tajniku za nacionalne manjine, upravu i propise dr. Tamásu Korheczu, u kojemu se posebno istaknulo kako je »takvo postupanje kršenje Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj iz 2005.«. No, ovo pismo nije proizvelo nikakav učinak!

Uslijedila je zatim prva javna potvrda gore spomenute informacije – ona se dogodila koncem prosinca 2007. godine, kada je na internetskoj stranici Izvršnoga vijeća AP Vojvodine objavljena vijest da je na sjednici Pokrajinske vlade od 18. prosinca 2007. godine usvojen Nacrt odluke o osnivanju četiriju ustanova za kulturu – Zavoda za kulturu vojvođanskih Mađara, Zavoda za kulturu vojvođanskih Rumunja, Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. U povodu toga predsjednik DSHV-a Petar Kuntić uputio je, odmah nakon nove 2008. godine, ponovno pismo mjerodavnim pokrajinskim tajnicima – za kulturu i obrazovanje **Zoltánu Jegesu** i za nacionalne manjine, upravu i propise Tamásu Korheczu, u kojem je opetovano iskazao oštro negodovanje. »Držimo nedopustivim da se istodobno ne osniva i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, jer su Hrvati po brojnosti druga manjinska zajednica u Pokrajini, a uz to je hrvatska manjina tzv. nova manjina, bez tradicionalne manjinske infrastrukture i tek s elementarnim institucijama, iz čega proizlazi i važnost osnivanja ovakvog zavoda za hrvatsku manjinsku zajednicu«, navedeno je u pismu, uz molbu tajnicima da predlože »dopunu nacрта odluke, tako da se pokraj nabrojanih četiriju zavoda, u odluci predloži i osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata«.

Kako je izvijestila *Hrvatska riječ* od 18. siječnja 2008. (br. 255), zamolba predsjednika DSHV-a Kuntića u spo-

menutim je tajništvima razmatrana te mu je javljeno da će se predložiti i osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. »Vjerojatno je došlo do tehničke pogreške, jer sam u ranijim razgovorima s dužnosnicima Izvršnog vijeća AP Vojvodine dobio obećanje da će se oni založiti za osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata«, izjavio je tada Petar Kuntić za *Hrvatsku riječ*.

Učinjeni koraci za osnivanje

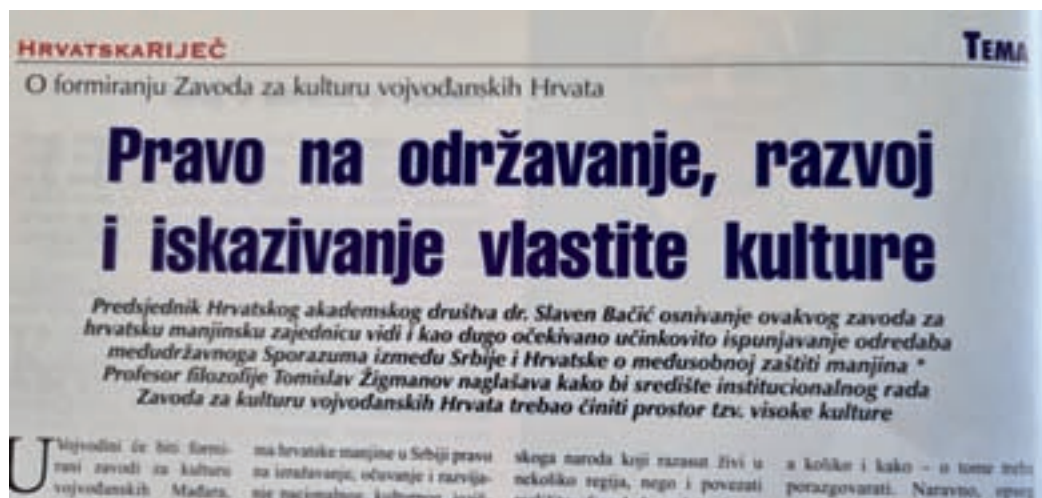
Uslijedilo je postupanje manjinskog samoupravnog tijela – Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na sjednici Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj 16. veljače, u Subotici, na kojoj su, osim predsjednice Izvršnog odbora HNV-a **Slavice Peić**, bili nazočni i članovi **Antonija Čota**, **Mato Groznica**, **Jašo Šimić** i **Joza Kolar**, nakon rasprave o inicijativi za formiranje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, jednoglasno je imenovana radna skupina u sastavu: **Zlatko Šram**, **Slaven Bačić**, **Tomislav Žigmanov**, **Ladislav Suknović** i **Antonija Čota**, koja će predložiti vršitelja dužnosti ravnatelja Zavoda, članove Upravnog i Nadzornog odbora, te odrediti sjedište ove ustanove, a njihovi se prijedlozi trebaju potvrditi na prvoj narednoj sjednici HNV-a (vidi *Hrvatska riječ*, br. 260).

Hrvatska riječ – angažirano držanje

Posebno valja istaknuti kako je tjednik *Hrvatska riječ* na čelu s tadašnjom glavnom urednicom **Jasminkom Dulić** kontinuirano pratio i zainteresirano podržavao cijeli proces lobiranja prema Izvršnom vijeću AP Vojvodine da prihvati inicijativu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini za osnutak Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Takva očitovana praksa, vjerojatno, spada u svjetlije trenutka našeg informativno-političkog glasila. Tim prije, jer nije prijedena granica novinarskog profesionalizma, već je svjedočena demokratska angažiranost za pravedno rješenje, koje usto prati i interese hrvatske zajednice

Kronologijski promatrano, Izvršno vijeće Vojvodine je potom, na svojoj sjednici održanoj 28. veljače, utvrdilo Prijedlog odluke o osnivanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te isti uputilo Skupštini AP Vojvodine na usvajanje. Kako je za *Hrvatsku riječ* izjavio pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu prof. dr. Zoltán Jeges, pri-

hvaćanjem ove odluke bit će »zaokružen proces formiranja zavoda za kulturu nacionalnih zajednica čiji su jezici u službenoj uporabi u AP Vojvodini« (vidi *Hrvatska riječ*, br. 262). Isto je potvrđeno donošenjem odluke o osnivanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na sjednici Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine od 10. ožujka 2008. godine, na kojoj je ujedno za vršitelja dužnosti ravnatelja imenovan profesor filozofije **Tomislav Žigmanov**.



25. siječnja 2008.

Hrvatsko nacionalno vijeće, na svojoj XIX. sjednici održanoj 29. ožujka 2008., prihvatilo je s 18 glasova »za« biti suosnivačem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donošenjem svoje Odluke o osnivanju, čiji je sadržaj identičan odluci pokrajinske Skupštine. Sjednica se održavala u kaotičnoj atmosferi, uz rad na rubu kvoruma, a neposredno prije glasovanja o ovoj odluci napravljena je stanka kako bi se osigurao dovoljan broj vijećnika – njih 18, za nastavak rada i kvalificirano odlučivanje. Na istoj sjednici HNV-a, nije se raspravljalo o prijedlogu Skupštine AP Vojvodine da za v. d. ravnatelja prve profesionalne institucije kulture Hrvata u Srbiji bude imenovan profesor filozofije **Tomislav Žigmanov**, budući da je ovaj prijedlog izazvao burnu raspravu te oštre kritike pojedinih vijećnika, napose **Josipa Ivankovića**.

Pa ipak, na koncu su na ovoj sjednici HNV-a prihvaćeni i prijedlozi kandidata za članove Upravnog (njih 12: **Dužo Runje**, za predsjednika, **Olga Šram**, **Cecilija Miler**, **Josip Tolj**, **Katarina Čeliković**, **Marija Lovrić**, vlč. **Eduard Španović**, **Zvonimir Pelajić**, vlč. **Andrija Anišić**, **Slaven Bačić**, **Ilija Žarković** i **Darko Sarić Lukendić**) i Nadzornog odbora (njih 4: **Ivan Budinčević**, **Ljiljana Dulić**, **Josipa Vojnić Tunić** i **Tatjana Melvinger**), za koje je glasovalo sljedećih 18 članova Hrvatskog nacionalnog vijeća: **Branko Horvat**, **Slavica Peić**, **Mato Groznica**, **Antun Kaić**, **Stipan Stipić**, **Mirko Ostrogonac**, **Josip Gabrić**, **Slaven Dulić**, **Petar Kuntić**, **Marinko Jadrijević**, **Stipan Šimunov**, **Andrija Kopilović**, **Olga Šram**, **Šima Raić**, **Ladislav Suknović**, **Andrija Adin**, **Joza Kolar** i **Zoran Vojnić Tunić**, koji je došao samo na glasovanje nakon što je **Josip Ivanković** napustio sjednicu.

Sitno je bitno

Evo jedne teme, univerzalne za ove prostore, a koja svojim pitanjem podsjeća na ono vječno – »što je starije: koka ili jaje«?

Zacijelo ste i sami bili u situaciji, ili joj bar svjedočili, da vas prilikom kupovine nekog artikla prodavač(ica) pita »imate li možda sitnoga«? Zapravo, u slučaju »subotičkog govora«: »nimate sitno«?

Najčešće se ista situacija rješava tako što prebirate po novčaniku, tražeći približan iznos, ili pak uz mrgodan izraz prodavača ili prodavačice što vam za razmjerno krupnu novčanicu mora vratiti gomilu sitnijih apoena. I u jednom i u drugom slučaju zajednički je osjećaj nelagode, napose kupca koji se još mora osjećati i krivim što kod sebe nema sitnijeg novca dok je prodavač na to navikao jer se u istoj situaciji dnevno nađe više desetaka puta, pa mu je i reakcija onda poput šefa posluge na engleskom dvoru: oštra i hladna.



Što, međutim, ako vam se dogodi da vas prodavač odbije uslužiti jer kupujete kruh novčanicom od dvije tisuće dinara? Ili vam pak pod izgovorom da on(a) nema sitno umjesto kusura nudi žvake, čokoladicu ili što se već nalazi u blizini blagajne i baš nekako pokriva iznos novčanice kojom želite platiti? Tko je tu u pravu: kupac ili prodavač(ica)?

Naravno, kao i kod koke i jajeta, odgovori će biti podijeljeni. Jedni će u obranu trgovaca navesti argumente da i kupci nerijetko znaju biti bezobrazni i pokušati kupiti nešto samo da bi usitnili ionako sitnu novčanicu (banknota od dvije tisuće dinara ne vrijedi niti 20 eura!) dok će drugi, držeći se one stare kako je mušterija uvijek u pravu, isticati kako su trgovine dužne osigurati dovoljno sitniša kako bi se kupoprodajne transakcije mogle obavljati neometano i na obostrano zadovoljstvo. Oni s odvjetničkim umom u obranu jednih ili drugih moći će reći da je kupac kruh pokušao kupiti u rano jutro, upravo se vrativši s bankomata koji izdaje samo »krupne« novčanice i da je u velikoj

žurbi jer putuje u inozemstvo, odnosno: ako je već i tako, zašto ranije nije mislio na to i pripremio se nego je upravo on jutros već treći takav, a pekara nije niti trezor niti mjenjačnica da se u njoj usitnjaju novci. I tako unedogled, do vrha »picine dlake« (što bi rekli klikeraši).

Rješenje ove vječne zagonetke, bar kod nas, nalazi se, naravno, negdje na sredini, s tim što je objektivna odgovornost na pružateljima usluge, odnosno trgovcima. Iznos sitnoga novca kojim trgovina u vrijeme otvaranja raspolaže vjerojatno je neka vrsta poslovne tajne i ovisi o njezinoj veličini kao i o prosječnom dnevnom prometu koji ostvari, ali je i bez ulaženja u te detalje svakom kupcu jasno da trgovine i ujutru i preko dana kronično pate od nedostatka sitnoga novca. Zašto je to tako, vjerojatno ne treba pitati njih nego rukovodstvo trgovačkog lanca, a ako vas tamo upute čak do guvernera Narodne banke (jer ovaj problem nije specifičnost samo Subotice) vjerojatno ni to neće biti bez osnova.

Ako bi vlasnik trgovinskog lanca i sam guverner dali kakav-takav suvisli odgovor na ovo pitanje, kao jokera uvijek biste mogli izvući pitanje: a kako to da na Buvljaku ili bilo kojoj drugoj tržnici prodavači nemaju problema s usitnjavanjem novca? Kupite li bilo što i za to ponudite bilo koju novčanicu, u ruci prodavača spremno vas čeka oveći svežanj novčanica svih iznosa, i još riječi razumijevanja za vaš »nedostatak« i hvale zbog toga što ste baš kod njega kupili robu uz želju da mu dođete i drugi put. Oni malo spretniji neće se nimalo buniti ako im ponudite forinte ili eure, jer svoju robu prodaju i za te valute, što i ističu uz cijenu u dinarima, a kusur možete sami birati.

Zaputite li se izvan granica naše zemlje (na sjever ili zapad) dočekat će vas ista situacija kao i na našem Buvljaku: blagajnice na kasi izdeklemovat će vam iznos kupljene robe bez pitanja imate li sitnoga, jer ga ona u svakom trenutku ima. Precizni Austrijanci ili Nijemci, primjerice, kusur će vam vratiti točno u eurocent i o tome se ne raspravlja. Kod nas? »Ostat ću vam dužna tri dinara«. I tako u prvoj, pa u drugoj... pa u svakoj.

U trenucima dokolice, kada nemate baš nijedan drugi problem, zapitajte se kako je moguće da se novčani »čep« stvori baš tamo gdje je on najmanje poželjan? Frekvencija prometa? Pa to treba imati u vidu i prije otvaranja trgovine. A ako je već tako, onda tražiti rješenje da se više ne ponavlja. A ako se ni nakon traženja ne zna naći rješenje, to nije sramota, poslati vlasnika na Buvljak da mu onaj za tezgom objasni. U boljem slučaju organizirati izlet za zaposlene do ona dva diskonta čim se prijeđe granica na Tompi. Tamo se takva pitanja ne postavljaju.

Z. R.

ZKVH i *Hrvatska riječ* na Novosadskom sajmu knjiga

Od znanosti do poezije

ZKVH je predstavio najnovija izdanja Godišnjaka za znanstvena istraživanja i časopisa za književnost i umjetnost Nova riječ * NIU Hrvatska riječ predstavila je knjigu pjesama Oće rič pisma da bude Anite Đipanov Marijanović iz Monoštora

Dvije profesionalne institucije hrvatske manjine, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* predstavili su se i ove godine na Novosadskom sajmu knjiga, najznačajnijoj knjiškoj manifestaciji u Vojvodini. Sajam je trajao od 18. do 25. ožujka, a navedeni nakladnici predstavili su se u četvrtak, 21. ožujka.

Godišnjak i Nova riječ

ZKVH je predstavio najnovija izdanja *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* i časopisa za književnost i umjet-

Kako je istaknuto, *Godišnjak za znanstvena istraživanja* broj 14 tiskan je krajem kolovoza 2023., a u njemu je deset radnji u pet tematskih cjelina koje donose nove prinose iz društvenih i humanističkih znanosti, značajnih za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini. Dvobroj časopisa *Nova riječ* 1-2 za 2023. godinu donosi bogat sadržaj vezan za suvremenu književnu produkciju i iščitavanje baštine, a sa središnjom temom književne kritike u vojvođanskih Hrvata.

Godišnju knjišku produkciju Hrvata u Srbiji (od listopada 2022. do listopada 2023. godine) predstavila je Zlata Vasiljević ističući kako je u navedenom razdoblju

objavljeno 33 knjige. Među novim naslovima najviše je poezije – čak je 13 knjiga pjesama: devet je autorskih i tri zbirke. Objavljeno je sedam naslova kratkih priča, a romana nije bilo. U području publicistike tri su naslova, bilježimo naslove u području znanosti iz povijesti, demografije, etnologije i leksikografije, a četiri su objavljene knjige iz područja umjetnosti. Kao i prijašnjih godina pjesnička produkcija, ove godine s čak 13 naslova, ostala je najizraženija. Književnost za djecu ove godine nije bila zastupljena. »Moglo bi se reći kako se dio objavljenih naslova odnosi na već poznate projekte unutar hrvatske zajednice u Srbiji. Knjiška produkcija je bogata i raznovrsna. Naravno, nije svaki naslov u kvalitativnom smislu vrhunski, no smijemo reći kako se među objavljenim naslovima mogu izdvojiti

značajna djela kako u području književnosti tako i znanosti«, ocijenila je Vasiljević.

O tekstovima u dvama časopisima koji se bave likovnom umjetnošću govorio je Branimir Kopilović. Inače, Kopilović u *Novoj riječi* potpisuje tekst o slikaru i likov-

nost *Nova riječ*. O sadržajima u dvama publikacijama govorili su ravnateljica ZKVH-a i izvršna urednica časopisa **Katarina Čeliković**, glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* **Zlata Vasiljević** i stručni suradnik ZKVH-a i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.





nom pedagogu **Stipanu Šabiću** (u povodu 20. obljetnice njegove smrti) dok u *Godišnjaku* piše o katalogu objavljenom u povodu izložbe i obljetnice kipara **Roberta Frankeša Mihanovića** (150 godina od smrti).

Oće rič pisma da bude

NIU *Hrvatska riječ* predstavila je svoje posljednje izdanje, knjigu pjesama *Oće rič pisma da bude* **Anite Đipanova Marijanović** iz Monoštora. Osim autorice, o knjizi je govorio književnik i autor pogovora u knjizi **Tomislav Žigmanov**, a moderator je bio koordinator nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* **Davor Bašić Palković**.

U svojem književnom prvijencu Anita Đipanova Marijanović, inače poznata kulturna djelatnica Hrvata u Monošturu, ispisuje poeziju suvremenog senzibiliteta na mjesnoj šokačkoj ikavici. Kako je rekla, piše od osnovnoškolskih dana, prva pjesma objavljena joj je 2007. u zbirci *Lira naiva*, a nagrada za pjesmu *Stvaranje slova* na natječaju KPZH-a *Šokadija* iz Sonte bila joj je jedan od poticaja za daljnje stvaralaštvo.

»Nekih petnaest godina nastajale su pjesme iz ove zbirke, a taj dug put nadam se da ću nastaviti s drugom zbirkom. Inspiracija za pisanje mi je sveprožimajuća ljubav, ona objedinjuje sve ove riječi. Napose, naše vlastito traganje za onim što jesmo, što smo bili i što ćemo biti. U ove pjesme pretočena je i želja da se spozna kulturni i identitetski prostor Monoštora, i onoga što on za mene znači. Monoštorska ikavica je štura i ograničena i bilo je zaista izazovno stvarati na njoj, a ujedno i poticaj da revitaliziram neke stare riječi«, rekla je pjesnikinja.

Po riječima Žigmanova, *Oće rič pisma da bude* izuzetno je uspješan i suveren prvijenac, a autorica njime pronalazi svoje mjesto na pjesničkoj sceni vojvođanskih Hrvata, posebice u segmentu sve razvijenijeg ženskoga pisma.

»Njezina poezija obojena je toplinom i nekom vrstom nesvakidašnje nježnosti, čak i kada se piše o oporijim

temama. Ona ne pristaje na brutalnost opornih i negativnih elemenata čovjekova iskustva. Također, njezino pjesništvo duboko je natopljeno zavičajnim elementima, i glede prirodnog okoliša i glede etnografije, odnosno govora i tradicije šokačkih Hrvata. Osim ovih, tematsko-motivski elementi su i oni klasični: čežnje, potreba za utjehom...«, kazao je on.

Organizatori nastupa dvaju nakladnika bili su Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, odnosno Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice. Na štandovima ovih tajništava mogla su se vidjeti i najnovija izdanja hrvatskih nakladnika iz Vojvodine. U okviru nastupa Koordinacijskog

odbora Društva za jezike, književnost i kulturu iz Novog Sada predstavili su se i članovi HKUPD-a **Stanislav Preprek** iz Novog Sada – **Anamarija Kaluđerović**, **Bosiljko Kostić** i **Branka Kostić**.

H. R.



Uskršnje izložbe u Tavankutu i Subotici

Rad ruku nadahnut uskrsnućem

Tjedan dana prije Velikog petka i prva tri dana u Velikom tjednu, prvo u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, a potom u predvorju Gradske kuće u Subotici, i ove su godine uoči Uskrsa priređene uskršnje izložbe prigodnih radova članica likovno-slamarskog odjela Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* i članica likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*.

Svjedočanstvo remek djela Božje ljubavi

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta priredili su u okviru svog korizmenog programa, a u susret najvećem kršćanskom blagdanu – Uskrsu, uskršnju izložbu koja je otvorena u petak, 22. ožujka u izložbenom prostoru tavankutske Galerije.



Na izložbi su se mogle vidjeti prigodne rukotvorine, predmeti od slame članica likovno-slamarskog odjela *Gupca*, kao i djece koja su ih izradila na uskršnjoj radionici u Tavankutu tradicionalno organiziranoj uoči ove izložbe.

Izložbu je otvorio župnik župe Isusovog Uskrsnuća u Subotici vlč. **Vinko Cvijin** koji je među ostalim rekao:

»Želim večeras podsjetiti da naša tradicija i naše naslijeđe jeste upravo Bog. Bez njega ne bi bilo ni svijeta, ni



nas koji smo kruna ljepote ovoga svijeta. I kao što ovaj prelijepi svijet svjedoči o Božjem postojanju, tako i ova izložba svjedoči o remek djelu Božje ljubavi – Uskrsu... I kao što bi ljepota ovoga svijeta bila prazna i besmislena bez Boga, tako i ova ljepota oko nas i sav trud vrijednih ruku bio bi besmislen ako ne bi zajedno sa sv. Franjom klicao 'Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga, zahvalite njemu, služite njemu, svi u poniznosti velikoj«.

U okviru programa nastupili su članovi tamburške sekcije HKPD-a *Matija Gubec* pod vodstvom **Marka Grmića** s pjesmom *Tavankute, moje selo malo*, te najmlađi članovi *Gupca* i članovi dječjeg zbora *Isusovi anđeli* pod ravnanjem **Elizabete Stojković** s dijelom svog korizmenog-uskršnjeg repertoara.

Ovom su događaju među ostalim prisustvovali ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Republike Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** te mjesni župnik vlč. **Marijan Vukov**.





Narod koji želi ići putem križa

Uskršnja izložba članica likovno-slamarskog odjela Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta i članova likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice priređena je u predvorju subotičke Gradske kuće od ponedjeljka do srijede, 25. i 27. ožujka.

Na izložbi su se mogle pogledati razne rukotvorine ukrašene slamom (jaja, čestitke, ukrasne kutije...), te minijature i slike od slame, kao i umjetničke slike i drugi prigodni ukrasi.

Izložbu je otvorio župnik župe Presveto Srce Isusovo u Tavankutu vlč. Marijan Vukov.

»Rad ruku ljudskih vođen umom, a nadahnut uskršnućem, razlog je ovoga našega večerašnjeg okupljanja. Po našim radovima, slikama, tvorevinama, uradcima se vidi tko smo i što smo. Narod koji želi ići putem križa, a nadasve biti obasjan svjetlom uskršnuća. Jasno je dakle da je nama nešto tako važno i tema našega stvaralaštva. I tako neka bude dugo, dugo... Da se i s vrha ove Gradske kuće, s križa, vidi da je katolicima i Hrvatima i drugima Uskrs tako velik i svet da ga i rukama žele nekako upričiti, približiti, otjeloviti. Pokušajmo u svim ovim radovima



vidjeti umjetnost koja je nošena i vođena temom Uskrsa», rekao je među ostalim vlč. Vukov.

U okviru programa nastupila je Ženska pjevačka skupina *Prelje* koja djeluje u okviru *Kola* s korizmenom pjesmom »Gorko plače« te s uskršnjom pjesmom »Pjevaj hvala Magdaleno« u čijoj su im se izvedbi priključili članovi folklornog odjela HKC-a, a »Malo bunjevačko kolo« za koje je aranžman uradio prof. **Vojislav Temunović** odsvirali su članovi komornog sastava *Lapo lapo*, koji djeluje u sklopu Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*.

Otvorenju ove izložbe među ostalim su prisustvovali konzul savjetnik u Generalnom konzulatu RH u Subotici **Zdravko Vincelj**, stručni suradnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Branimir Kopilović** te član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za kulturu **Denis Lipozenčić**.

I. Petrekanić Sič



Poljoprivrednici, provjeravajte redovito eSanduče radi brže isplate sredstava

Iz Uprave za agrarna plaćanja obavještavaju poljoprivredne proizvođače koji su podnijeli zahtjev za poticaje putem portala ePodsticaji da redovito provjeravaju svoje eSanduče na portalu eUprave kako bi prihvatili rješenja, koja tako postaju pravosnažna i izvršna, što omogućava isplatu sredstava.

Neophodno je da poljoprivredni proizvođači prihvate i preuzmu Rješenje o usvajanju zahtjeva za subvencije koje je isporučeno u njihovo eSanduče i ako nemaju primjedbe, odreknu se prava na žalbu suglasno Uputstvu za odustanak od žalbi u roku od 8 dana. Tako će sredstva biti brže isplaćena na korisnički račun prijavljen u elektronički Registar poljoprivrednih gazdinstava, navode iz Uprave.

Upute za odustanak od žalbi korisnici mogu pronaći na sajtu UAP kao i na portalu ePodsticaji.

Ako su poljoprivredni proizvođači podnijeli zahtjev za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize putem platforme eAgrar (odnosno eRPG), također je potrebno da redovito provjeravaju svoje eSanduče na portalu eUprave, prihvate i preuzmu Rješenje o usvajanju.

Odustanak od prigovora na pomenuta rješenja podnosi se prateći upute u dijelu Podnošenje žalbi i odustanak od prigovora putem platforme eAgrar (eRPG), navode iz Uprave.

Za sve dodatne informacije korisnici se mogu obratiti Upravi za agrarna plaćanja na kontakt telefone 011/30-20-1000, 011/30-20-101 i 011/30-20-118 ili 0800/106-107, kao i putem kontakt forme na službenoj web prezentaciji Uprave za agrarna plaćanja i kontakt forme na službenoj web prezentaciji eAgrar.

Ispravak

U prošlom broju *Hrvatske riječi* u tekstu »Različite stipendije za studente«, koji je objavljen na stranicama 18 i 19 neprecizno je citirana izjava **Katice Naglič**, koja je govorila o inicijativi da se osiguraju stipendije za studente pripadnike hrvatske nacionalnosti koji studiraju u Srbiji.

Katica Naglič u ispravku teksta navodi da inicijativa jeste potekla od **Ivana Sokača**, aktivnog člana hrvatske zajednice u Beogradu, roditelja troje djece. On se obratio njoj kao predsjednici Fondacije *Antun Gustav Matoš* te je Fondacija pokrenula inicijativu kod nadležnih ustanova. »Fondacija je nekoliko mjeseci pregovarala sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatskim nacionalnim vijećem, koji su ovu inicijativu poslije dvije godine uspješno i realizirali i osigurano je 150 stipendija za studente u Srbiji. Mi smo ponosni i zahvalni što je naša inicijativa provedena u djelo i što je toliki broj studenata dobio stipendije«, navodi se u reagiranju Katice Naglič.

Donacija iz Hrvatske za tavankutske vatrogasce

Darovani kamion i oprema



Dobrovoljno vatrogasno društvo Tavankut postalo je bogatije za vatrogasni kamion koji je donacija DVD-a Kaštel Gomilica iz Hrvatske. Kako saznajemo od tavankutskih vatrogasaca, bilo je i više nego krajnje vrijeme za obnovu, jer su vozila i oprema koju su do sada koristili odavno zastarjela.

»Kod ove donacije sudjelovali su predsjednik Predsjedništva Hrvatske vatrogasne zajednice **Ante Sanader**, zapovjednik DVD-a Kaštel Gomilica **Ivan Sanader** i gradonačelnik Kaštela **Denis Ivanović**. Sanader je prvi čovjek vatrogastva u Hrvatskoj, a do njega smo došli preko **Tomislava Žigmanova**. Pitali smo ministra za kamion u nekoliko navrata, jer imamo veliku potrebu za novim vozilom. Potom nas je Ante povezao sa svojim sinom koji je zapovjednik u DVD-u Kaštel Gomilica. Kamion koji smo dobili ima 29.000 prijeđenih kilometara, što je vrlo malo i u dobrom je tehničkom stanju«, kaže vatrogasac iz Tavankuta **Jasmin Iršević**.

Zaboravljeni vatrogasci

Kako kaže Iršević, tavankutski vatrogasci više od četrdeset godina koriste ista vozila te se osjećaju zapostavljeno.

»Mi smo se na sastanku u Kaštelu tako dogovarali da bismo mi trebali biti poveznica između hrvatskog i srpskog vatrogastva; cilj nam je da učinimo i naše društvo vidljivijim. Recimo, mi više od četrdeset godina nismo dobili kamion. Ono što imamo je muka živa, ostavljamo mnogo novca za tehničke preglede i održavanje vozila. Tako da nam ova pomoć strašno mnogo znači. S kamionom došla je i oprema poput motornih pila, crijeva, mlaznica...«, govori Iršević.

Pored novog kamiona i popratne opreme koju su dobili, DVD Tavankut se ipak i dalje suočava s brojnim problemima. Također, postoji mogućnost da kamion ne stigne u selo prije ljeta kada je povećana opasnost od požara. Pritom, kako je najavljeno, ljeto pred nama će biti jedno od toplijih u zabilježenoj povijesti mjerenja temperature.

»Tamošnji vatrogasci napunili su nam kamion gorivom, sve potrebne papire su riješili i pobrinuli su se čak i za cestarinu. Doslovno, postarali su se za sve. Nažalost, još uvijek ne znamo kada će kamion biti u Tavankutu, još je uvijek u carinskom skladištu, čeka se odobrenje od Vlade da se vozilo registrira u Srbiji. Postoji bojazan da će ga zadržati više mjeseci, možda čak i šest do sedam«, kaže Iršević.

Suradnja koja će se nastaviti

Prema Irševićevim riječima, želja im je da se suradnja s hrvatskim vatrogascima nastavi, pogotovo zato što im se tako pruža i jedinstvena prilika za dodatnu edukaciju u borbi protiv požara.

»Oni imaju centar za obuku vatrogasaca u koji je uloženo 11,5 milijuna eura. Gašenje iz aviona, šumski požari, zadimljene prostorije, požari na zatvorenom, gašenje aparatima... svaki vid obuke je pokriven u tom centru. Koliko znam, dolaze vatrogasci i iz drugih zemalja Europske unije da se obučavaju tamo. Razgovarali smo o mogućnosti da i mi odemo na obuku u njihov centar, nije ništa precizirano, ali moglo bi se dogoditi negdje u 10. mjesecu kada im nije sezona.«

Kako kaže ministar za ljudska i manjinska prava Tomislav Žigmanov, suradnja s predsjednikom HVZ-a Sanaderom je bila brza, proaktivna i učinkovita:

»On je kao visoki dužnosnik Hrvatske demokratske zajednice bio svjedokom narasle senzitivnosti i uvećane podrške Vlade Hrvatske na čelu s **Andrejom Plenkovićem** potrebama i inicijativama Hrvata u Vojvodini, te je tu i takvu politiku u svojoj domeni na najbolji mogući način očitovao. Ono što je načelno s predsjednikom HVZ-a Sanaderom dogovoreno jeste da će se suradnja u području vatrogastva nastaviti, da postoji još prostora za slične donacije, te da se vatrogasci iz Vojvodine, napose iz mjesta sa značajnim udjelom Hrvata, snažnije uključe u programe razmjene iskustava i edukacije u njihovim centrima na moru. Ono što će se također uskoro dogoditi jeste uručivanje osigurane donacije vatrogasne opreme tavankutskom društvu od strane vatrogasne zajednice Krapinsko-zagorske županije i župana **Željka Kolara**, koju je osiguralo Hrvatsko nacionalno vijeće i raniji predsjednik HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta **Ladislav Suknović**.«

Ivan Benčik

Nova knjiga pjesama Nevene Mlinko – *Magma*

Lirski glas koji para nebo

U nakladi Hrvatske čitaonice Subotica objavljena je knjiga pjesama **Nevena Mlinko** pod nazivom *Magma*. Urednica knjige je **Katarina Čeliković**, a recenzent **Neven Ušumović**.

»U *Magmi* Nevena Mlinko oslobađa svoj lirski glas, dopušta mu da odzvanja, da se umnaža i obrušava na lažne veličine, tali kumire i para nebo. No to je, prije svega, glas koji prodire u zapretani prostor u kome još odjekuje drevni smisao pjesničke riječi; stvaralački prostor gdje se iskušava magičnost pjesničkog jezika, njegova svjetotvorna moć. To je polje vrzinog kola koje zaposjedaju njezine lirske junakinje, drevna čistina koja je ujedno i njihovo uzletišta i propadalište. Naime, sve se u poeziji Nevene Mlinko događa po vertikali: njezine junakinje i junaci blude po vlastitim podzemnim labirintima, dvoje o iskupljenju, ali i mole za spas, nalaze ljestve u umjetnosti, uspinju se u predanosti, u ljubavi, prema Jedinom, u ekstazi transcencije«, navodi Ušumović.

Knjigu je ilustrirao **Darko Vuković**, a tiskana je potporom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.



Nevena Mlinko master je profesorica književnosti i teatrologinja iz Subotice. Za dramaturgiju i režiju *Avaških godina Milovana Mikovića* dobila je priznanje Grada Subotice *Dr. Ferenc Bodrogrvári* 2020. godine. Poeziju i književnu kritiku objavljuje u domaćoj periodici. Stihovi su joj uvršteni u više antologijskih izbora hrvatskog pjesništva u Vojvodini. Poeziju piše na standardnom hrvatskom jeziku i na bunjevačkoj ikavici. Za prvu zbirku pjesama *Vinjete Bola* iz 2021. dobila je trijenalnu nagradu *Antun Gustav Matoš ZKVH-a* za najbolju knjigu poezije. Dugogodišnja je suradnica Hrvatske čitaonice.

D. B. P.

Susret gimnazijalaca

Moderna tradicija spojila Zagreb i Suboticu

U okviru projekta »Moderna tradicija« učenici hrvatske nastave u Gimnaziji *Svetozar Marković* iz Subotice boravili su u Zagrebu (od 23. do 26. ožujka) gdje su im domaćini bili učenici I. gimnazije Zagreb. Ciljevi projekta su: upoznavanje učenika s kulturnom baštinom Hrvata u različitim krajevima, izrada novih predmeta koji se naslanjaju na tradiciju, razvoj međunarodnih veza i prijateljstava te razvoj kreativnosti, praktičnih i digitalnih vještina.

Učenici su istraživali karakteristike kulturne baštine (stare uzorke) i na temelju toga stvarali nove ukrasne predmete. Predmete su kasnije prezentirali na humanitarnom sajmu *Kap dobrote* koji se u spomenutoj gimnaziji organizira već 30 godina.

Nije izostalo ni razgledanje kulturnih i povijesnih zanimljivosti glavnoga grada Hrvatske, a posljednji dan u Zagrebu bio je rezerviran i za posjet Etnografskom muzeju. Učenici zagrebačke gimnazije bili su odlični domaćini, a Subotičani ih čekaju u rujnu.

Partneri u projektu bili su I. gimnazija Zagreb i Hrvatsko nacionalno vijeće. Projekt je financirao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.



Đipanov Marijanović nova predsjednica Bodroga

MONOŠTOR – Skupština KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora nedavno je izabrala **Anitu Đipanov Marijanović** za novu predsjednicu te udruge. Prije toga Đipanov Marijanović bila je dopredsjednica *Bodroga*. Đipanov Marijanović kaže kako udruga nastavlja raditi na realizaciji kapitalnog projekta »Kuća naše župe« te da će u listopadu biti obilježeno 20 godina otkako KUDH organizira vjersko-kulturnu manifestaciju *Zavitni dan*, što je ujedno bila i prva *Bodrogoва* manifestacija. *Zavitni dan* će ove godine imati svoju 80. obljetnicu. Inače, monoštorska udruga organizira i manifestacije: *Marijanski pučki festival*, Godišnji koncert, *Divanim šokački* te pokladni maskenbal. Slogan ovogodišnjeg rada bit će »Marija na našim ramenima«.

Novi spot hajoša

ZAGREB – Ansambl *Hajo* iz Subotice i klapa *More* iz Šibenika snimili su videospot za pjesmu *Ratari i ribari* koji se može pogledati na Youtube kanalu *Croatia Recordsa*.



Autor glazbe i teksta je **Tomislav Vukov**, a u aranžiranju mu je pomogao kolega i basist benda **Marinko Piuković**. Za audio produkciju pobrinuo se **Branimir Jovanovac** sa svojim timom iz tonskog studija MAK. Autor, snimatelj i montažer video spota je **Goran Majlat** (*GmartStudio* iz Subotice). Kako navode u *Croatia Recordsu*, slikom je uvjerljivo dočarana atmosfera života ratara u Subotici okruženih »panonskim morem« i ribara koji kočare Jadranskim morem, negdje u okolici Šibenika.

Šumska kraljica u Zagrebu i Osijeku

OSIJEK/ZAGREB – Dječja opera *Šumska kraljica Franje Štefanovića* u izvedbi učenika Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada pod ravnanjem prof. **Ane Kovačić** gostovat će idućeg tjedna u Hrvatskoj. Opera će prvo biti izvedena u četvrtak, 4. travnja, u Zagrebu u kazalištu *Trešnja*, a sutradan (petak, 5. travnja) u Osijeku u Dječjem kazalištu *Branka Mihaljevića*. Početak za obje izvedbe je 18 sati. Predstava je realizirana u suradnji s HKPD-om *Jelačić* iz Petrovaradina, koje skrbi o umjetničkoj ostavštini petrovaradinskog skladatelja Štefanovića. Povod za ovu mini turneju je 100. obljetnica od smrti Franje Štefanovića (1879. – 1924.), jubilej koji se obilježava

ove godine. Gostovanje opere financijski pomažu Grad Zagreb, *Zagrebački holding* i Grad Osijek, a u organizacijskom smislu Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

Gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha

SUBOTICA – Hrvatsko kazalište iz Pečuha gostovat će u iduću subotu, 6. travnja, u Subotici s komedijom *Triput Bog pomaže*. Autor teksta je **Marjan Kiš**, a redatelj



je **Slaven Vidaković**. Predstava će biti igrana u HKC-u *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19.30 sati. Ulaznice će se prodavati po cijeni od 300 dinara.

Virtualna uskrсна izložba

TAVANKUT – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta priredila je i ove godine virtualnu Uskrsnu izložbu radova članica slamarske sekcije HKPD-a *Matija Gubec*. Tako se na Facebook stranici Galerije mogu pogledati prigodni radovi čije su autorice **Marija Rukavina Prčić**, **Vera Bašić Palković**, **Branka Vujić**, **Dobrinka Babijanović**, **Slavica Godar**, **Biserka Horvacki**, **Vesna Petreš**, **Jadranka Kolar**, **Jelena Skenderović**, **Mirjana Kopilović**, **Katarina Hajdu**, **Marija Dulić**, **Marija Gabrić**, **Kata Vuković**, **Dragica Bukvić** i **Bosiljka Pletikosić**.



Hommage slikaru Stipanu Kopiloviću

»Njegovi malobrojni sačuvani radovi svjedoče nam o talentu koji je posjedovao, a kojega je samo djelomice realizirao u svom kratkom životu umjetnika samotnjaka«, kazao je povjesničar umjetnosti Branimir Kopilović

Slikar **Stipan Kopilović** rođen je u Bajmaku 24. ožujka 1877. godine, a preminuo je 13. ožujka 1924. godine u Bačkoj Topoli. U povodu 100. obljetnice od njegove smrti, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priredio je prošloga petka, 22. ožujka, u Bajmaku program posvećen ovom umjetniku.

Nakon mise u mjesnoj crkvi svetih apostola Petra i Pavla održana je svečana akademija na kojoj je bilo riječi o životu i djelu ovog likovnog umjetnika. Na akademiji su govorili ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković**, župnik vlč. **Róbert Erhard** i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

Impresionist vojvođanskog podneblja

Stipan Kopilović osnovnu je školu završio u rodnom Bajmaku, nakon čega je izučio brijački zanat te počeo raditi kao seoski brijač. Uz zanat je slikao, a djela je postavljao u brijačnici te su mještani prepoznali njegov talent. S preporukama i stipendijom Kalačke nadbiskupije, Grada Subotice te pojedinaca i imućnijih Bajmačana



odlazi na umjetničko školovanje u Budimpeštu. Osim u Budimpešti, školovao se i na akademiji u Münchenu. U dva navrata boravio je u Parizu, putovao je u Italiju, u neostvorenoj namjeri da tamo nastavi studije. Za vrijeme Prvog svjetskog rata biva ranjen te je liječen u bolnici u Budimpešti. Ubrzo po završetku rata biva i sudionikom događanja oko mađarske Komune 1919. godine (nije po-





znato u kakvoj ulozi), nakon čega se u strahu od »bijelog terora« vraća u zavičaj, ali u Bačku Topolu.

Sačuvano je ostalo samo dvadeset i sedam njegovih slika te četiri zidne kompozicije u bajmačkoj crkvi koju je oslikao u razdoblju 1907.-1908. godine. Kopilovićeve slike se danas nalaze u Gradskom muzeju Subotica, Zavičajnoj galeriji *Dr. Vinko Perčić* u Subotici, Subotičkoj biskupiji i u privatnom vlasništvu.

»Značaj slikara Stipana Kopilovića ogleda se u činjenici da je jedan od rijetkih slikara impresionista vojvođanskoga podneblja, a ujedno i jedini slikar impresionist iz redova bačkih Hrvata. Njegovi malobrojni sačuvani radovi svjedoče nam o talentu koji je posjedovao, a kojega je samo djelomice realizirao u svojem kratkom životu umjetnika samotnjaka. Imao je svega jednu izložbu za života, a priređene su mu dvije retrospektivne izložbe, 1991. te 2007. u Galeriji *Vinko Perčić*. Najzaslužniji za otkrivanje i valorizaciju njegovog opusa je subotički povjesničar umjetnosti **Bela Duranci** koji je i autor monografije posvećene Kopiloviću«, kaže povjesničar umjetnosti Branimir Kopilović.

(Ne)poznati velikani

Program je održan u okviru projekta *Godine novog preporoda* kojim se čuva sjećanje na velikane i značajne događaje ovdašnjih Hrvata. Također, tiskana je i brošura o Kopilovićevom djelu i životu koju su posjetitelji mogli dobiti.

»Kažu kako svaki narod koji se ponosom sjeća svojih velikana ima pravo na budućnost, ali ako želimo kazati da imamo velikane, moramo ih poznavati. Zbog toga smo

danas ovdje. Od 2012. godine trudimo se kroz 'Godine novog preporoda' predstavljati gdje je to moguće one ljude koji su ostavili duboke tragove u kulturi. Zamislite u Bajmaku – jednog biskupa **Lajču Budanovića** čiju smo 150. obljetnicu rođenja prošle godine svečano obilježili. Htjeli smo doći u Bajmak, nije nam se nekako posložilo, ali ne možemo preskočiti Stipana Kopilovića koji je ovdje iznad nas bio na skelama početkom 20. vijeka i slikao ove predivne slike. Kako da se ne sjetimo čovjeka koji je ukrasio crkvu u kojoj vi svakodnevno zahvaljujete Bogu za život, molite za zdravlje i želite sve najbolje svima koji ovdje žive«, rekla je ravnateljica ZKVH-a Katarina Čeliković.

Lokalna bi zajednica trebala njegovati sjećanje na zavičajne velikane, kakvih u Bajmaku nije mali broj, naveo je župnik vlč. **Róbert Erhard**.

»Činjenica je da je Bajmak toliko dao – umjetnike, slikare, vajare, svećenike, biskupe... Ako ih ne znamo cijeniti ili odati poštovanje i sjećanje na te naše mještane, kako ćemo onda poštovati žive i imati poštovanja jedni prema drugima? Znači, to je veliko bogatstvo, obišao sam mnogo župa i sigurno je svugdje bilo nekih znamenitih stanovnika, ali ne kao ovdje u Bajmaku – to je dar. Mislim da se vrlo, vrlo malo zajednica time može pohvaliti. Jesu li oni nama bitni, postoje li u nekoj našoj svijesti to je pitanje na koje moramo i večeras odgovoriti, ali zahvalimo se Gospodinu što imamo i pokojnog gospodina Stipana Kopilovića koji je našu crkvu oslikao, neka ga Gospodin nagradi vječnom srećom«.

U sklopu večeri nastupio je i zbor bajmačke župe pod ravnanjem **Bele Anišića**.

D. B. P.



Izložba u Surčinu

Radovi nadahnuti Uskrsom



Kreativna sekcija Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina priredila je u nedjelju, 24. ožujka, Uskrsnu izložbu. Izloženi su bili radovi 16 članica Kreativne sekcije koje su pripremile zanimljive i maštovite ukrase, predmete i slike inspirirane Uskrsom. Izložbu je otvorio župnik vlč. **Marko Kljajić**.

»Ovo je osma Uskrsna izložba. Mogu se vidjeti lijepi, maštoviti, Uskrsom nadahnuti radovi naših članica koje već osam godina unutar sebe pored svih svojih svakodnevnih obveza nalaze snage, volje, inspiracije da dalje rade, doprinose radu kreativne sekcije, njeguju svoje kreativne potencijale i svoju stvaralačku energiju usmjeravaju ka jednom zajedničkom, višem i općem dobru. Što se tehnika izrade radova tiče dominira vez. Ove godine imamo puno radova urađenih izonit tehnikom, odnosno tehnikom veza na kartonu koja se članicama jako dopala i rezultat je dvije prethodne održane radionice. Novina su i radovi izrađeni od drveta, kao i slike naše mještanke **Jelene Križan** kojoj ćemo krajem lipnja prirediti jednu

samostalnu izložbu«, kaže voditeljica Kreativne sekcije **Valerija Živanović**.

»Kreativna sekcija je jedna od naših najaktivnijih sekcija. Kao što su na Cvjetnicu pozdravljali Isusa mašući palminim grančicama, na što se mi podsjećamo danas, tako mi uskrslog Isusa pozdravljamo ovim našim radovima. Veselimo se zbog uskrsnuća i ovo je naš način da to i pokažemo«, kazala je predsjednica Hrvatske čitaonice Fischer **Katica Naglič**.

»Kroz institucije, ali nadam se i osobno, svatko od nas nastaviti će podržavati ovakve akcije, ali i slične i nastaviti promovirati kulturu i tradiciju svih ljudi koji žive u našoj općini. Uvijek je posebno drago kada na jednoj ovakvoj manifestaciji imamo spoj mladosti i iskustva što je danas rijetkost i nadam se da ćemo svi uživati u izložbi i predstojećim uskrsnim blagdanima«, kazao je zamjenik predsjednika Skupštine Grada **Igor Jovanović**.

»Uradila sam obilježivače i čestitke. Sve se radi ručno, na materijalu koji se zove panama. Koristim konac za goblene i za vez«, kazala je **Zdenka Virovkić**.

»Oslikala sam drvena jaja, napravila sam kućice kao čuvarkuću, pravim i neke figure ispod čaša. Sve ide iz glave, ono što u trenutku zamislim, odnosno kako ruka ide tako nastane i crtež«, kaže **Snežana Viskup**. »Slika koju sam uradila inspirirana je Uskrsom, neko uzdizanje, viša osjećanja koja vas obuzmu. Ovu sliku sam radila inspirirana uspomena iz djetinjstva. Od šarenih jaja, preko šarenih bombonica, čokoladica i novca naravno, sve nas je to radovalo, i ova slika je nastala kao neka eksplozija boja koja je meni u glavi vezana za djetinjstvo«, kaže Jelena Križan.

U programu su osim članica Kreativne sekcije sudjevali i recitatori i tamburaši. Izložba je otvorena do 31. ožujka, a može se pogledati od 18 do 19 sati i na Uskrs poslije mise.

Z. V.



8. Dani Antuna Gustava Matoša**Putovanje s Matošem nastavljeno u Subotici**

Nakon Đakova, 8. *Dani Antuna Gustava Matoša*, nastavljeni su u Subotici gdje je prošloga tjedna, 20. ožujka, u HKC-u *Bunjevačko kolo* priređen program *Putovanje s Matošem*. Ovogodišnja manifestacija održava se u znaku 110. obljetnice smrti poznatog književnika. Budući da je Matoš (1873. – 1914.) u svojim tekstovima iskazivao i svoje bunjevačko podrijetlo program posvećen njegovom životu i stvaralaštvu priređen je i u Subotici, kao gradu u kojem živi najveći broj bunjevačkih Hrvata.

Tijekom večeri predstavljene su knjige *Iverje* i *Domovini iz tuđine*; prikazan je dokumentarni film *Ja sam dakle Bunjevac podrijetlom, Srijemac rodом i Zagrepčanin odgojem* **Mihaela Kelbasa** te je izveden multimedijalni performans *Voyage s Matošem* Književno-teatarskog kružoka domaćeg HKC-a *Bunjevačko kolo* (dramatizacija i režija **Nevena Baštovanović**; glumci: **Zoltan Sič**, **Vedran Peić** i **Nevena Baštovanović**; glazbu odabrala **Emina Tikvicki**). Također, priređena je i izložba *A. G. Matoš – u slici i karikaturi* autora **Ljudevita Vujkovića Lamića**.



Kako je u uvodnoj riječi istaknula ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliko-vić**, Matoš predstavlja kulturni most između više država, budući da je živio i stvarao u više gradova te se i ova manifestacija danas priređuje u Hrvatskoj, Srbiji i Mađarskoj. Iako je živio samo 40 godina, bio je osoba i svestrana ličnost (književnik, čelist, novinar, kritičar...), a njegovo djelo aktualno je i danas.

Iverje je zbirka Matoševih novela originalno objavljena 1899. u Mostaru, a reizdana je, uz dopunske tekstove, prošle godine povodom 150. obljetnice od književnikova rođenja. S druge strane, *Domovini iz tuđine* donosi izbor od 60-ak Matoševih pjesama različite tematike, a priredila ju je profesorica književnosti **Nevena Baštovanović**.

Program je priredio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji sa Srednjom strukovnom školom *Antuna Horvata* iz Đakova, Centrom za kulturu Đakovo, Društvom hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Osijek i Općinom Tovarnik.

U okviru manifestacije slijede programi u Tovarniku, Beogradu, Zagrebu i Plavnoj, a možda i u Kačmaru.

D. B. P.

Pobožnost križnog puta na subotičkoj kalvariji

Gotovo 150 godina subotička kalvarija tijekom korizme okupljala je vjernike župe Isusova Uskrsnuća kojoj pripada kao i iz drugih gradskih i pri gradskih župa.



Najprije je organiziran križni put koji su predvodili mlađi 17. ožujka, potom 22. ožujka križni put sa svijećama u večernjem terminu te 24. ožujka križni put predvođen obiteljima.

Kako je najavljeno, danas u 10 sati, na Veliki petak, na ovoj kalvariji bit će također održan križni put.

O samoj kalvariji skrbi tamošnji župnik, vlč. **Vinko Cvijin** koji kaže da se i ove godine pokazalo kako je kalvarija mjesto na koje subotički vjernici rado dolaze tijekom korizme.

»Svaki križni put koji smo organizirali je okupio lijepi broj vjernika, a naročito je bilo lijepo vidjeti našu brojnu djecu i obitelji. Ova kalvarija je značajna za Suboticu i šire, jer je dobro da vjernici mogu prošetati i ući u neku dubinu odnosa s Isusom proživljavajući ono što on proživljava misaono, ali i da on uđe u njihove križne puteve i da ih osnaži da ih mogu iznijeti do kraja«, kaže vlč. Cvijin.

Subotička kalvarija bit će otvorena od Velikog četvrtka do Uskrsa prije podne.

J. D. B.

Foto: FB stranica Župa Uskrsnuće Isusovo

Proslavljena Cvjetnica



Nedjelja Muke Gospodnje, Cvjetnica, uvodi u Veliki tjedan tijekom kojega vjernici na poseban način razmišljaju i ulaze u otajstvo Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Nakon blagoslova grančica na ulasku u crkvu, slijedi procesija, koja simbolizira Isusov slavni ulazak u Jeruzalem.

U katedrali Srijemske biskupije sv. Dimitrija obred blagoslova grančica i svetu misu predvodio je biskup mons. **Fabijan Svalina** u zajedništvu s katedralnim župnicima vlč. **Ivanom Rajkovićem** i kancelarom Srijemske biskupije preč. **Tomislavom Lasićem**, uz prisustvo velikog broja vjernika.

Osim što je pjevanjem animirao slavlje, katedralni i župni zbor *Sveta Cecilija* pod ravnanjem s. **Cecilije Tomić** otpjevao je *Muku Isusovu* po Markovom evanđelju, dok je vjerni puk za to vrijeme pobožno razmišljao o svemu što se dogodilo s Isusom tijekom njegovih posljednjih dana na zemlji.

Biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** predvodio je u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske misu Muke Gospodnje uz koncelebraciju katedralnog župnika mons. **Stjepana Beretića** i vicekancelara i tajnika vlč. **Dražena Skenderovića**.

Kako je biskup naglasio, u središtu svega nalazi se sam Isus Krist, trajni lik Božji, koji se nije kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom već je postao ljudima sličan.



Posljednji pozdrav**Jakovu Kujundžiću
(1936. – 2024.)**

advokatu u mirovini
koji je preminuo u 88. godini života, 5.
ožujka 2024. godine, a sahranjen je 8.
ožujka na Bajskom groblju u Subotici.

Počivao u miru Božjem!

Ožalošćeni: sin Ivo, kćer Marijana,
zet Mario, unučad Ljerka, Lovro i Ma-
roje, kao i ostala rodbina i prijatelji.

»Samim time smo iskusili ljubav, ali i zlo čovjeka. Isus Krist je pokazao ljubav svoju prema nama, jer veće ljubavi nitko nema od ove, da život svoj položi za prijatelje svoje. Isus nam je ostavio primjer i Njegovim primjerom cvjetamo cijeli svoj život kako bismo jednog dana svoj život mogli zaključiti pohvalom Božjoj ljubavi riječima **Vatroslava Lisinskoga**: 'Slava Tebi na nebesi, ljubav koju sved branio jesi, Tvoja učini milost sada, ljubav zlobu da nadvlada'«.

Pjevanje *Muke Gospodnje* predvodili su solisti **Marko Križanović, Josip Francišković, Miroslav Stantić i Nataša Kostadinović** u pratnji Katedralnog zbora *Albe Vidaković* koji je predvodio i liturgijsko pjevanje.

Običaj je da vjernici blagoslovljene grančice ponesu u svoje domove i stave za raspelo ili negdje u kuću, a blagoslovljene grančice ostaju kao podsjetnik na vjernost Isusu do druge Cvjetnice. Narodno vjerovanje govori i da ove grančice čuvaju od grmljavine ili zla vremena.

H. R.

Foto: Subotička i Srijemska biskupija



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Uskrsnu Isus

Svanulo je uskrsno jutro, Bog je pokazao svoju moć nad smrću i grijehom, pokazao je da jedino on može pobijediti tamu groba, da grijeh nije moćniji od njegove ljubavi. Uskrsio je svoga Sina i otvorio grješnom čovjeku vrata raja. Uskrs je dan spasenja, dan nade i velike radosti za sav svijet. Zato ovog jutra pjevamo: »Gospodin danas uskrsnu, na ljudsku sreću beskrajnu. On slavno svrši ljuti boj, od grijeha spasi narod svoj«.

Od Velikog petka do Uskrsa

Ipak, radosti je prethodila tuga, Uskrsu Veliki petak, uskrsnuću smrt. Smrt i uskrsnuće zajedno su dio Božjeg spasenjskog plana. Krist je znao za takav redosljed događaja, znao je da će nakon sramotne smrti doći proslava. Pokušao je i učenici-ma to nagovijestiti, no oni nisu razumjeli. Zato je Veliki petak u njihovim očima izgledao kao potpuni Isusov poraz, velika tragedija koja ih je bacila u očaj. Strah i beznađe zavlada su njihovim srcima. Iako su posljednji dani Isusova života izgledali kao da je sve splet nesretnih okolnosti i da nije baš sve moralo tako biti, kod Boga nema slučajnosti. Sve se odigralo onako kako je trebalo, da bi u konačnici Bog proslavio svoga Sina, a čovječanstvu darovao spasenje.

I koliko god da je učenicima bilo nevjerovatno da Isus, njihov učitelj, s kojim su samo do prije koji sat večerali i molili, sada biva osuđen na smrt, i to na križu, još im nevjerovatnije zvuči vijest da ga nema u grobu u nedjelju rano ujutro. Svi evanđelisti svjedoče o zbunjenosti žena kada u rane sate dolaze na grob i zatiču sklonjen kamen, a Isusovo tijelo nije unutra. Ivan piše kako Marija Magdalena javlja učenicima da su Isusovo tijelo ukrali iz groba. Petar i ljubljani učenik trče na grob provjeriti ovu vijest. U šoku zbog Isusove strašne smrti sada stiže nova šokantna vi-

jest, ukrali su njegovo tijelo. Nisu imali drugo objašnjenje za prazan grob, jer uskrsnuće nije nešto čemu su se nadali. Ipak, u evanđelju piše ljubljani učenik kada je došao do praznog groba i pogledao unutra, povjerovala. A povjеровao je zato što je bio spreman primiti taj dar od Boga. I ostali će povjеровati nešto kasnije, kada im se Uskrsli bude ukazivao, ali ljubljani učenik je prvi koji vjeruje jer je imao srce spremno za dar vjere, neopterećeno predrasudama i pretpostavkama.

Život s Gospodinom

Nakon očaja i beznađa Uskrs za učenike donosi nadu i radost. To je jutro nade i radosti i za nas danas. Vjera je izvor naše radosti ovoga jutra, ona je izvor svih naših nada-nja dok ovoga dana usmjeravamo svoj pogled k Uskrsnome. Život nam se često čini poput Velikog petka. Mnogo je tereta koji svatko od nas nosi na svojim leđima. Život često donosi situacije koje nas obeshrabruju, zbog kojih padamo u grijeh i osjećamo da nemamo snage ustati. Željeli bismo biti bolji svjedoci Evanđelja, bolji Isusovi učenici, ali poput Apostola tih prvih dana, bojimo se i bježimo, vjerujemo iza zaključanih vrata svoga doma. Svjesni smo svojih slabosti, ali i toga da ih ne možemo sami promijeniti. Uskrsli Isus poručuje, kao kad se ukazao učenicima: »Ne bojte se!«. Naše je grijehe i slabosti uzeo na se, ušao po križu u borbu s tamom i pobijedio uskrsnuvši. Ta je pobjeda izvojevana za sve ljude, za nas. Mi ćemo se spasiti i nakon muke ovoga života radovati s njime u vječnosti, to nam poručuje ovaj dan. Ali, jedno je potrebno: vjerovati, koračati s njime ovim životom, nakon pada u blato grijeha pružati ruke k njemu da nam pomogne ustati, držati se njega kako bismo izbjegli sljedeći pad i živjeti cijeli svoj život s Gospodinom.

Pripreme za Uskrs u Srijemu

Post i žalost

Ako bi Uskrs bio u travnju, već bi se u polju sijao kukuruz. Posebno se sijalo u vrtovima u Velikom tjednu u vjeri da će sve biti veliko i napredno. Na Veliki petak ništa se nije radilo na zemlji



O bičaji za Veliki petak i najveći kršćanski blagdan Uskrs stoljećima se njeguju u srijemskim selima. Svako je selo imalo svoje specifičnosti vezane uz pripremu jela i bojenje jaja koja su se pripremala na Veliki petak. Gibarčani njeguju uskrsne običaje koje su naučili od svojih predaka i sačuvali ih do danas. Kako su izgledali ti običaji nekada i kakva se hrana pripremala na Veliki petak za naš tjednik ispričala je **Marija Martinović**, rođena Gibarčanka, koja sada živi u Osijeku.

Strogi post

Cijeli tjedan do Velikog četvrtka nije se puno radilo u polju.

»Ako bi Uskrs bio u travnju, već bi se u polju sijao kukuruz. Posebno se sijalo u vrtovima u Velikom tjednu u vjeri da će sve biti veliko i napredno. Na Veliki petak ništa se nije radilo na zemlji. Nije se radilo ništa što bi izazivalo buku. U selima bi vladala svečana tišina i prisjećanje na



muku Isusovu. Crkvena zvona su bila zavezana u četvrtak i nisu se oglašavala do Velike subote, kada se slavilo Uskrsnuće. Do tada se oglašavalo samo klepetalo. To je bila drvena naprava koja je proizvodila tupi zvuk, jer je pri vrtnji posebnog zupčanika udaralo drvo o drvo«, prisjeća se Marija Martinović i dodaje: »Početkom korizme pa sve



do Velike subote u crkvama su bili prekriveni oltar i svi kipovi crnim platnom. U Gibarcu se nije prekrivao samo Gospin kip. Svećenik bi na Veliki petak otkrio raspelo, a zvonar bi otkrio kipove na Veliku subotu pred čin Uskrsnuća. Žene i djevojke su cijele korizme u crkvu nosile tamnu odjeću, nisu se povezivale i češljale u pletenice. Nosile su tamne marame. Posebno na Veliki petak su sve žene i djevojke bile u crnini. U 9 sati izjutra bi se održavao Križni put.

Tijekom dana domaćice su pripremale posnu hranu budući da je strogi post.

»Domaćice su pripremale posnu pogaču i kokice. To se jelo za doručak i pila se samo voda, jer je na Veliki petak bio strogi post i nemrs. Tako je bilo u Gibarcu, Sotu i Kukujevcima u većini obitelji. Cijeli dan se nije jelo više ništa, osim kokica. Za večeru se kuhala posna juha od rajčica sa zakuhanim trgančićima. Kako je juha bila kuhana na vodi, da bi dobila gustinu, dodavao se *pričin* od brašna (brašno zamućeno u vodi). U nekim obiteljima bilo je za večeru još i tijesta s krumpirom, orasima, ili makom, ili salate od krumpira i crvenog luka. Muškarci su na Veliki petak izrađivali *patrice* od kokica. Nanizali su ih na konac i bacili kroz prozor kuće svojoj djevojci na Veliku subotu«, kaže Marija.

Tijekom dana domaćice su šarale jaja različitim tehnikama u lukovini, tintoplavom, a najčešće voskom.

»U Gibarcu i Kukujevcima su žene znale šarati jaja voskom, to se zvalo *svilopis*. U Sotu se više šaralo u luko-

Članovi Zavičajne udruge *Gibarac* nastavili su njegovati tradicijske uskršne običaje i u Hrvatskoj. Na raznim događanjima diljem Hrvatske izlažu jaja u tehnici *svilopisa* i sadržaj uskršne košarice. Sada imaju i suvremenu tehniku opheklavanja jaja te jaja oslikana akrilnim bojama. Želja im je, kako kaže naša sugovornica, da s ponosom predstave svoju uskršnu tradiciju diljem cijele Hrvatske, ali i šire.

vini. Od svih žena koje su znale ovu tehniku, iz Gibarca je živa **Marija Žebić**, a u Kapelni živi **Emica Litrić**, Kukujevcanka, koja također zna praviti *svilopis*. To je tradicijski način ukrašavanja uskršnjih jaja rastopljenim voskom koji prakticiramo i danas.«

Crkveni obred

U 15 sati je počinjao obred u crkvi kome je prisustvovalo cijelo selo. Početak je bio da svećenik legne pred oltarom okrenut licem prema podu. Zatim su župljani sa svećenikom pjevali Muku Isusovu. Svećenik je imao ulogu Isusa, a svatko je imao svoju ulogu. Obično su to bili tutori i djevojke. Poslije toga je uslijedilo klanjanje Križu, kojega je otkrio svećenik. Pjevala se pjesma *Puče moj*. Vjernici su u tišini prilazili Križu, skrušeno poljubili Tijelo Isusovo i darivali novcem, koji su ostavljali kod Križa.

»Nakon toga Isus je bio položen u grob. Božji grob je bio ukrašen najljepšim ponjavama i cvijećem. U Gibarcu se nakon polaganja Isusa u grob puk okrenuo prema grobu i pjevao se *Gospin plač*. To je tužna pjesma koja je trajala čitav sat. Ovu pjesmu su pjevale **Anka Žebić**, prabaka mog supruga, **Marija Martinović**, baka mog supruga, i **Marija Hajduković** i **Marija Hajduković, Krstićeva**. *Gospin plač* još uvijek se pjeva u Ilači, a u Gibarcu se više nije pjevao od sredine osamdesetih godina. Grob su čuvali *bogari*, dvojica po sat vremena. To su u Gibarcu bili lovci ili seoski momci, a u Sotu su *bogari* bili vatrogasci. Svećenik je odredio i po dvije djevojke, koje su se također smjenjivale svakoga sata. U crkvi je još uvijek bilo i nekog od vjernika, koji su se zadržavali u tihoj molitvi«, ističe naša sugovornica.

Na Veliku subotu domaćice su kuhale *svetenje*, šunku, kobasicu i jaja, koje su nosile na jutarnju misu na dan Uskrsa na posvećenje i potom služili doma za doručak.

S. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. galsnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI
PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ**

Podnositelj zahtjeva »TELEKOM SRBIJA« AD Beograd, Takovska 2, Beograd, podnio je dana 8. 3. 2024. godine uredan Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekata: Bazna stanica mobilne telefonije »SU137 SUU137 SUL137 SUO137 SUJ137 Trg Lazara Nešića – Subotica«, na k. p. broj 6136/1 KO Donji grad (46.09889°, 19.67127°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem 1V-08/1-501-226/2023.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, 1. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode br. 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, 1. kat, soba 129).

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. galsnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI
PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ**

Podnositelj zahteva »TELEKOM SRBIJA« AD Beograd, Takovska 2, Beograd, podnio je dana 26. 2. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »SU142 SUL142 SUO142 SUJ142 SU – Nade Dimić«, na k. p. broj 10498 KO Donji grad (46.08697°, 19.66964°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem 1V-08/1-501-22/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, 1. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode br. 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, 1. kat, soba 129).

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10., 29. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. galsnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI
PROCJENE UTJECAJA ZATEČENOG STANJA PROJEKTA NA OKOLIŠ**

Podnositelj zahtjeva »TELEKOM SRBIJA« AD Beograd, Takovska 2, Beograd, podnio je dana 4. 3. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na okoliš projekta: Bazna stanica »SU27 SUH27 SUU27 SUL27 SUO27 SUJ27 SU – Trg cara Jovana Nenada«, na k. p. broj 10498 KO Donji grad (46.08697°, 19.66964°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem 1V-08/1-501-29/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, 1. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode br. 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, 1. kat, soba 129).

Kapetan (i) bez lađe i mora



Veliko prostranstvo šuma i voda Gornjeg Podunavlja oduvijek je stanovnicima Monoštora bilo izvor života, bilo da se radi o drvetu koje se koristilo za prodaju ili ogrjev, ribi i divljači, pa i prilici za posao u poduzećima koja gospodare i brinu o šumama, vodama i divljači Gornjeg Podunavlja. Jedan od takvih poslova je i posao komparaša.

Stipan Šeremešić, rođen 1934. godine (od majke **Stane** i oca **Adama**) iz obitelji koja nosi nadimak **Škogri-ni**, bio je godinama uposlenik gospodarstva koje upravlja resursima Gornjeg Podunavlja kada mu je ponuđeno radno mjesto komparaša, što je on i prihvatio.

Kompa je prijevozno sredstvo za ljude i vozila sa i bez tereta s jedne obale na drugu. Po ukopanim stupovima s jedne obale na drugu, a preko vode razapeta je sajla (splet više tanjih upletenih željeznih žica) koju usmjeravaju na svakoj strani kompe po jedan kotač i po kojoj

putem ručnog povlačenja *klipka* (ručno izrađen alat koji Stipan drži u ruci na fotografiji) klizi kompa. Kompa ima ogradu s dvije bočne strane, a s ostale dvije (ulazna-izlazna ili obrnuto) strane »kecelju« (pokretni dio kompe koji se spušta ili podiže u ovisnosti od visine vodostaja da bi teret koji se prevози lakše ušao ili izišao iz kompe). U početku za posao komparaša i nisu trebali posebni uvjeti. Obično je novi radnik počinjao kao pomoćnik pa tek kada svlada posao mogao je biti komparaš. No, već za vrijeme Stipana polagao se poseban ispit pri lučkoj kapetaniji te se dobijala brodarska knjižica koja je predstavljala potvrdu da je komparaš sposoban za posao. Kao svaki kapetan plovnog objekta komparaš je imao, a i danas radi mnogo poslova. Prvi koji je isključivo od njega ovisio i tražio tesarsko umijeće je pravljenje *klipka* (drvena poluga kojom se pritiskom-vučenjem po sajli pokreće kompa). Brine se komparaš i da su stupovi sa svake obale za koje je sajla vezana stabilni-dobro ukopani, a sajla spram vodostaja dovoljno spuštена-podignuta i nategnuta (po završetku posla sajla se spušta u vodu, a prije početka podiže); kompar brine i o tome koliko je lanac koji kompu drži uz obalu pri ulasku i izlasku tereta opušten ili zategnut, određuje kada i koliko ljudi, vozila i tereta može ući na kompu, kontrolira otvaranje kompe (vađenje i zamjena dijela oštećenog patosa od dasaka), a vodio je računa i o tome da ne bude vode u »talu« – komorama (dnu kompe), podmazuje kotače po kojima ide sajla, kontrolira ispravnosti sajle i

čisti kompu od blata. Na kompi je obično bilo više *klipaka* (6-7), jer su kod velikog tereta i ostali putnici pomagali komparašu vući kompu. Na kompi je postojala i *čaklja* (dugačko drvo) kojom se otklanjala plutajuća drezga. Komparašu, kapetanu lađe, bez mora ipak nije lako. Ljeti vrućina, a zimi hladnoća, često nemirna voda s velikim valovima, jak vjetar nisu laki uvjeti za posao, pa Stipanu nije bilo lako 25 godina raditi taj posao.

Stipan je svoj komparaški vijek proveo na mjestu gdje je kompu pred njegov odlazak u mirovinu zamijenio most *Šmaguc* te je neko vrijeme prije mirovine bio i čuvar mosta. U šezdesetoj godini (po tadašnjim propisima) Stipan na odlazi u mirovinu. Kao umirovljenik često u razgovoru s ljudima govori o vodostajima, nadolazećim vodama, sušama i niskim vodostajima, teškim ulascima i izlascima u kompu te dogodovštinama s ljudima koje je sretao.

Željko Šeremešić

Uskrsna radionica u Knjižnici

Jestive oslikane pisanice

Uskrs je na vratima. Treba se valjano pripremiti za Isusovo uskrsnuće, ne samo duhovno već i okruženje u kojem boravimo. Stoga je proteklog vikenda, 22. ožujka, u Gradskoj knjižnici Subotica održana tradicionalna Uskrsna radionica. I ovoga puta tema je bila kako ukasiti pisanice, ali ne one uobičajene nego jestive medenjake u obliku velikog jajeta. Čitaonica Dječjeg odjela bila je puna djece, a tražilo se i mjesto više. Bilo je baš zabavno i kreativno. Svatko je dobio dva medenjaka u obliku jajeta, manje i



veće. Na manjem su kao paleta s bojama postavljene jestive boje za oslikavanje onog drugog većeg jajeta. Upute su bile kratke i poznate, a onda je krenula mašta,

Sveti Josip u Biseru

I mi volimo svetog Josipa

Sveti Josip je zemaljski otac našeg predragog Isusa. Zaštitnik je hrvatskoga naroda i obitelji. Slavimo ga 19. ožujka. Njegov blagdan je i jedan od četiri praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Mnogi mu se utječu i mole, a mnoge je i uslišao. Prošloga tjedna svi smo slavili ovaj blagdan, pa tako i mališani u vrtiću *Marija Petković – Biser* u Subotici. Oni su uz pomoć svoje vjeroučiteljice i od-

gojiteljice **Emine Kujundžić** imali veoma interesantnu i poučnu aktivnost. Evo što su nam ispričali kako im je bilo:

»O svetom Josipu naučili smo da je bio zaručnik Blažene Djevice Marije i čuvar Isusov!

Bio je veoma hrabar, uvijek Bogu poslušan, crtaju ga s ljljanom u ruci jer je imao čistu dušu i veliko srce! Bio je tesar. Zahvaljujemo se očevima, odnosno tatama **Lucije**





svatko je oslikavao jaje po želji. Bilo je tu svega, od pilića, zečeva, košarica, cvijeća do modernih ukrasa i raznih kombinacija boja. Nastala su prava remek djela, koja će ove godine resiti nečije domove. A možda i neće? Jer sve je jestivo. Pa tko izdrži, svaka čast. Da bi lakše dočekali Uskrs s nedernutim oslikanim jajima, radionica je dovršena tako što je svatko pojeo svoj materijal, štafelaj (malo jaje) s bojama. Mmmmmm, ovo je bilo odlično, mislim i okusom i idejom. Jedino su poslije svi imali šarene, višebrojne jezike. A kako je teško opisati ljepotu gotovih uradaka, pogledajte fotografije kao ilustraciju.

Sretan Uskrs svakome!

B. I.



Milunović i Dušice Seke, koji su nam u vrtić donijeli tesarski alat te smo napravili *Tesarski kutak* i razgovarali čime se sveti Josip bavio. Sveti Josip je naš veliki zagovornik na nebu.

Zaštitnik je cijele crkve, tesara, obitelji, očeva«, govore djeca o sv. Josipu.

B. I.




Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Tereza Temunović**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – 2. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nemam

VOLIM: folklor

NE VOLIM: svađu

U SLOBODNO VRIJEME: učim

NAJ PREDMET: matematika

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: prodavačica



Too Optika

DR. TOOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10., 29. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. galsnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA ZATEČENOG STANJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva »TELEKOM SRBIJA« AD Beograd, Takovska 2, Beograd, podnio je dana 18. 3. 2024. godine uredan Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na okoliš projekta: Bazna stanica »SU01 SUH01 SUU01 SUL01 SUO01 SUJ01 SUBOTICA CENTAR«, na k. p. broj 6110 KO Donji grad (46.09773°, 19.66758°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem 1V-08/1-501-30/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša - Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129).



Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 2. 4. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT


Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

A close-up photograph of pink cherry blossoms in full bloom against a clear blue sky. Several rectangular photo frames are overlaid on the image, tilted at various angles, showing different parts of the flowers. The frames have thin gold-colored borders.

Svim čitateljima i suradnicima
želimo

sretan Uskrs!



Minja Kopunović, atletičarka AK Partizan

Plan mi je ispuniti normu za Svjetsko prvenstvo



Prije nepunih pet godina **Minja Kopunović** osvojila je, u majici subotičkog AK *Spartak*, u Beogradu šampionski naslov prvakinje Srbije u skoku u dalj za mlađe pionirke s rekordnim skokom od 5,18 cm. Sada, 2024. godine, kao atletičarka beogradskog AK *Partizan*, osvojila je naslov državne prvakinje u konkurenciji starijih juniorki, istrčavši stazu od 400 m za 57,13 sekundi. I tako zaletiste skoka u dalj, više nego uspješno, zamijenila atletskom stazom. U kraćem razgovoru za naš tjednik, nakon četiri godine od svojega prvoga medijskog predstavljanja (HR – 3. srpnja 2020.), Minja Kopunović pojašnjava aktualni trenutak svoje sportske karijere.

Prije svega, našim čitateljima, pojasni svoj prijelaz iz skoka u dalj u stazu utrka na 400 m?

Atletikom sam se počela baviti u sedmoj godini života i moja prva disciplina bila je skok u dalj. Tijekom pionirskih godina bila sam godinama prvakinja države u ovoj konkurenciji ali sam nakon prijeloma noge odlučila promijeniti disciplinu. I počela sam trčati 400 m.

U međuvremenu si i majicu matičnog *Spartaka* zamijenila za onu *Partizana* iz Beograda.

Željela sam što više trkački napredovati i rujna prošle godine preselila sam u Beograd i počela trenirati pod nadzorom trenera **Emira Bekrića** u AK *Partizan*. Bila je to moja velika sportska želja i mogu reći kako mi je u novom klubu sjajno. Izabrana je fantastična ekipa koja ima prilike raditi s uspješnim i nadasve talentiranim trenerom.

Rezultat odličnog rada je i naslov državne prvakinje u konkurenciji starijih juniorki.

Na zimskom dvoranskom prvenstvu Srbije osvojila sam naslov državne prvakinje s istrčanim vremenom od 57,13 sekundi u konkurenciji starijih juniorki do 20 godina starosti. A tu je i još jedan vrijedan međunarodni rezultat koji je došao osvajanjem četvrtog mjesta (57,25) u istoj starosnoj konkurenciji na Balkanijadi.

Uz odlične pojedinačne rezultate bilježiš i uspješne utrke u konkurenciji štafeta.

Na istom natjecanju najboljih štafeta Balkana istrčali smo vrijeme 3:58,41 i osvojile naslov u utrci 4 x 400 m. To je rezultat na koji sam jako ponosna, jer sam bila dio jedne odlične štafete.

Kakvi su tvoji planovi za nastavak sezone?

Moji osnovni natjecateljski planovi vezani za tekuću sezonu dotiču se ostvarivanja potrebne norme za Svjetsko prvenstvo starijih juniora i juniorki do 20 godina koje je na programu u kolovozu u Limi (Peru). Usporedo ću se povremeno natjecati i u konkurenciji seniorki, gdje sam zimus već osvojila treće mjesto na državnom prvenstvu, a planiram početi i nastupe u disciplini 400 m s preponama, gdje bih željela izboriti normu za Europsko prvenstvo 2025. godine.

D. P.

KOŠARKA

KK *Spartak Office Shoes* pobjednik ligaškog dijela ABA2

S najboljim učinkom u 13 odigranih susreta (11 pobjeda i 2 poraza), košarkaši *Spartaka Office Shoes* su na prvom mjestu okončali ligaški dio prvenstva u Druvoj ABA ligi. Slijedi doigravanje, a Subotičani će startati s prvog mjesta i prvi protivnik će im biti osmoplasirana momčad *Kansai Heliosa*. Prvo mjesto u ligaškom dijelu donosi prednost domaćinstva u potencijalnom trećem susretu, ukoliko *Spartak Office Shoes* izbori plasman u veliko super finale.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA
ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE
UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ**

Podnositelj zahtjeva »A1 Srbija« d.o.o. Beograd, Milutina Milankovića 1Ž, Novi Beograd, podnio je dana 28. 2. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Radio-bazna stanica »NS2329_01 SU_Subotica_Senčanski_put_1«, na adresi Senčanska cesta 83, Subotica, na k. p. broj 10262/1 K. O. Donji grad (46.09063°, 19.68147°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem IV-08/I-501-26/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode br. 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129).

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA
ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE
UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ**

Podnositelj zahtjeva »A1 Srbija« d.o.o. Beograd, Milutina Milankovića 1Ž, Novi Beograd, podnio je dana 12. 3. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Radio-bazna stanica »NS1371_04 SU_Mišićevo«, na k. p. broj 10775 K. O. Bajmak (45.99167°, 19.49211°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem IV-08/I-501-27/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirani tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129).

POGLED S TRIBINA

Vatreni

Doslovno u duhu svoga nadimka, ali ovoga puta na malo drugačiji način, *vatreni* su odigrali prvi susret na ACUD kupu u Egiptu. Nakon puna četiri mjeseca pauze od posljednjeg službenog susreta (21. studenoga 2023. protiv Armenije u kvalifikacijama za EP) hrvatska nogometna reprezentacija je ponovno zaigrala. U polufinalnom duelu protiv osrednjeg Tunisa tijekom cijeloga toka regularnog dijela susreta (0:0) Hrvatska je nekako bila u podređenom položaju. Imala je neku blagu inicijativu, nekoliko šansi koje je neutralizirao odlični vratar **Ben Said**, ali Tunizani su lako mogli ponovno slaviti (pobijedili su svojevremeno u prijateljskom susretu 2:1) protiv treće reprezentacije s prošloga SP-a u Kataru. Čak su i postigli lijepi pogodak iz jedne kontre, ali je nakon intervencije iz VAR sobe isti poništen zbog minimalnog zaleđa. Susret

je završio bez golova i pobjednika, a onda se zakuhala rijetko viđena »vatra«. **Nikola Vlašić**, prvi izvođač za Hrvatsku, je promašio i Tunis je imao početnu prednost. I bilo je tako sve do četvrte serije kada je i udarac njihovog nogometaša obranio **Ivo Ivušić**. Nakon serije od prvih pet penala rezultat je bio izjednačen (pogodili su **Andrej Kramarić**, **Bruno Petković**, **Lovro Majer** i **Marin Pašalić**), a onda je šut **Josipa Juranovića** pročitao vratar Tunisa i svojoj momčadi donio meč loptu. Ali, nekadašnji vratar Osijeka je ponovno zablistao, obranio novi penal i vratio Hrvatsku u egal. Ispostavit će se pobjedonosni pogodak zabio je **Marco Pašalić**, jer je sljedeći udarac Tunizana ponovno skinuo odlični **Ivušić** i upisao nevjerojatni hat-trick obranjenih penala. Hrvatska je ponovno slavila na penale (na SP-ima ima 4 od 4), a jedini put je izgubila u finalnom susretu Lige nacija protiv Španjolske. U finalu ACUD Kupa, koji se zamjenski igra u Egiptu, protivnik Hrvatskoj bila je reprezentacija domaćina.

D. P.

Umotvorine

- * Svaka mi je zlatna koju prešutim.
- * Pametan zna što reći, mudar treba li što reći.
- * Usuditi se, to je cijena napretka.

Vicevi, šale...

Kada pomažeš djetetu matematiku za sedmi razred osnovne i negdje zapneš, okači zadatak na Facebook i napiši: Samo 2 % ljudi može ovo riješiti, jeste li vi među njima?

Trenutno držim dvije dijete, jer se od jedne ne mogu najesti.

Suprug:

– Draga ženo, u posljednjih 30 godina jedino čime se baviš je to jesam li što pogrešno uradio ili rekao.

Supruga:

– 31 godinu!

Mudrolije

- * Nije problem u slobodi mišljenja već u slobodi govora onih koji ne misle.
- * Ako si ogorčen ili se ljutiš na nekoga, ta te je osoba već porazila.
- * Prije no što za sebe kažeš da si duhovan ili religiozan, nauči se biti pažljiv.

Vremeplov – iz naše arhive

Udruge iz Tavankuta u Zagrebu, 2013.



Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova) Tvrdac dočekivo goste

Bio tako jedan naš gazda koji je i od sebe žalio zalogaj, a drugom gleda u zube, pa samo što ne zaplače. Ni žena mu nije bila bolja i nije ni čudo što su nji dvoje živili u slogi i zadovoljstvu. Kako ne bi bili zadovoljni i vazdan srični kad jedno drugom ugađaju. Tako kad žena uzme zalogaj, onda joj čovik gleda u zube i plače, a kad čovik uzme veću koricu kruva, onda žena plače. Tako su oni ugađali jedno drugom, al čer jedinica ko da nije njeva.

– Šta će mi to silno bogatstvo kad se ne smim ni alvatno naist ko druga čeljad?! – kaže ona roditeljima kad je poodrasla.

Ne mari nek rade s njom šta oće, al divojka ne sakriva da joj je mrsko što joj je otac taki tvrdac, a mater se nuz njega prišila ko osim, pa ne znaš koje je gore. Daborme da se ni taka čer starcima nije baš dopadala i jedva su dočekali da je kogod isprou.

Došlo vrime i tom, pa na divojku doneli rakiju iz jedne jake familije. Divojkinu stari ne zagledaju kaki je momak na oko već kad su vidili da ta familija još bolje stoji neg oni i da se u toj kući još teče, oma su primili rakiju. Ne gledaju kaki je mladoženja, al ni udavača baš ne gleda – ne mari da je kaki, samo da je već jedared vode iz ove kuće. Ne zna doduše kako će joj bit u novoj kući, al ko veli, ako će joj u novoj bit i gore, za to bar ne zna, a ode joj već dotužilo.

Kad su svi složni, sad će u nedilju doć pretelji divojačkoj kući da udivane svadbarinu. E, divojkinim starcima je još samo ta nevolja da odbave svatove, pa su onda skinili brigu s vrata, nek otsele čerin čovik gleda kako će ženu ruvarit i kruvarit. Svatovi, nije to mala briga za takog tvrca! Dobro će tu bit pametan!

– Znaš ti, ženo, šta ja mislim? – počeo je tvrdac gonetat.

– Ti ćeš kazat.

– Dobro će bit ako se mi pretelju malo ulažemo, pa da s malim troškom pribortamo te svatove. Ako svekar babo tio mladi kupit ruvo, mi nećemo tako već u novcu, i kad on da novce, dosta će bit ako i polak potrošimo na vinčano ruvo, a drugo će ostat nama. Tako gledaj da i oko drugog teret spadne na pretelja.

– Vidiš, vidiš, to si dobro naumio, al kako ćemo se to ulagivat preteljima?

– Kako ćemo?! Ženo moja, niko ne mož prodat ako nije kupio. Triba malo i potrošit ako oćeš tušta zaradit. Eto, zato sam izmislio ovako: da mi pretelje dočekamo kako se ni ne nadaju. Ugostićemo i, al onako čovičanski i božijanski, pa kad vide da smo mi ljudi, neće oni tit da izostanu iza nas. Samo tako, pa da vidiš kako će se pretelj lako priklonit na našu rič, da šta zaištemo.

Ženi se doduše nije baš dopalo što će se uvaljivat u trošak, al kad je vidila da će se to i dvostruko vratit, pristala je, pa oma i zapita šta će spremat da dočeka pretelje.

– Znaš šta, ženo, nek bude što nije bilo nikad: skuvaj dvoje jaja! Nek pretelji vide iz kake kuće vode divojku!

Tvrdac i žena su baš bili u riči kad je ušla i njeva čer.

– A, joj, bačo, šta će nama ostat za užnu kad prid pretelje mećete svega dva jajeta?! – ona će se rugat.

Ruga se sirota divojka, al bačo ni ne klapi o tom već njoj ozbiljno:

– Idi ti, curo, do kera s takim divanom! Ne misliš valjda da će pretelji bit tako brezobrazni da će poist obadva jajeta?!

Tako veli bačo, a nana će još nakalamit:

– Curo moja, baš smo primili rakiju, al kad bi ispalo da su ti naši novi pretelji tako nečuvarni da najedared poidu čitava dva jajeta, e nemoj mislit da će od svatova bit štogod! Ajak, ne damo mi tebe u taku kuću!

Kad je sirota divojka čula taki razgovor, njoj se počela okrećat soba.

– Teško meni tužnoj ako je to kuća ko i naša – zaplakala je u sav glav. – A šta sam se onda i udavala!

Pričala Luca Vojnić Purčar

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Više od pripovijeke

Nedilja. Prošla i mala i velika misa. Užinali ko i uvijek oma potli velike mise. Unaprid baka Janja javila da će se malo opočivat pa onda svi na klupčicu. Taman vitar sto, a sunce najbolje stalo grijat svi se posmišćali na klupčice. Ta nismo ni posidali baka Tonka kreće. Jest ona uvijek poslidnja, al sade se smije ko da ni sva svoja: »Čeljadi, juče ostavili upaljit televizor, a ja se zagledala. Kad ono počinje ona stara pripovijeka. Od tri praseta. Tri praseta se sigrala, ludirala, gorje neg dica. Bože dragi, ne mogu se sustavit od smijanja. Morate mi prostiti. I ovaj najstariji braći, da se ne triba sam sigrat već da kuću triba praviti dok je vrime. Jel ko na vrime krene taj i stigne, kad vuk dođe biće zla. I lipo on nje napuše i ode. I ni se on jedno vrime dolazio ni redovno sigrat već je pravio kuću. Bome napravio kuću od tvrdog, kako kažu čvrstog materijala. Od cigala. Kaka j' taka j', al je od cigala. Gledim kuću pa ope' u smi'. I šta će braća neg onako od sigre i oni ponapravljali kuće, al mlogo drugojačije. Jedan napravio od slame drugi od dasaka. Bome, tu sam se tek smijala. Ponapravljali pa u sigranje. I tako da skratim došo onaj dan da im došo vuk u goste. Svi se razbižali, svako se sakrio u svoju kuću. Vuk za njima. Prvo za 'nim što j' napravio kuću od slame, oduvo kuću dok si reko britva. Ovaj biž, a ja ope' u smi'. Pobigo kod onog što j' napravio kuću od dasaka. Vuk i ovu oduva, braća biž. To da vidite, jedan priko drugog. Obadvoj pobigli kod najstarijeg brata što j' napravio kuću od cigala. E, bome, tu vuk ni mogo oduvat već je strado ka' j' kroz odžak tio unić, izgorio. Tu sam se najviše nasmijala«. Strina Evča oma za njom u smi': »Jest, jest baka Tonka, i ja gledala. Ta baš sam se nasmijala. Baš su bili zgodni prašci. Sitila sam se pripovijeke, divanili nam dok smo bili mali. I baš lipo bilo za gledat. Ta prava dičja pripovijeka. Nasmijala sam se pa još sritan kraj. Tako baš i triba. To j' baš prava, lipa pripovijeka. Za smi«. Gledim baka Janju, razvezala maramu, sad znam da će bit svašta. »Tonka, Evča, ta vi niste ni za šta, ni za prašce čuvat, a kamol guske, sam gledat a ni to. Ta, ta pripovijeka divani od života. Kako od maloći dica triba da se uču kako triba radit kako triba a ni ofrlje. Kako roditelji dicu tribu učit šta j' život, a ni sam' sigranje. Da j' kuća najvažnija i čeljad u njoj. Da ju triba tako napraviti da ju ne može nikaka nevolja sam tako oduvat, srušit. Bože, šta i kako ste vi vašu dicu učili. Sad mi muka«, baka Janja će. Baka Marica nastavlja: »Čeljadi, ta Janja ima pravo, ta tako j' rekla za uramit. Ta tako se i država pravi, da ne bude na klimavi noga i laganju i varanju, da ima dobre komšije. Da svaki rabadžija zaradi, da se mož ličit, dicu u škole slat. Da oni što ju vodu budu najpametniji i najvridniji a ni najsposobniji za skrutit. Jest, jest, ove dvi da ne kažem čurke jel ovce njima do smijanja i sprdanja. Pa taj koji je tu pripovijeku napiso daleko je mislio, ni mislio da se kogot smije i sprdači s njom već da se iz pripovijeke od života uči. Ta te kuće to su vam i vira, i brak što b' rekli, i škula, i poštenje, da budeš da se na tebe ugledu a ni da se s tobom smiju«. Gledim i slušam, češem se iza glave pa študiram dokle smo došli od pripovijeke, od tri praseta. I bome kad bol' prošudiram i nisu ta tri praseta za smi' već za duboko se prošudirat. A kako vidim kogod bi mogo i tribo plakati, a ni smijati se. Ta onako ću na glas, ko matori: »Pa ovo j' više od pripovijeke«.

U NEKOLIKO SLIKA

Nove jaslice u vrtiću
Marija Petković – Sunčica





Krepita

U ovoj godini broj *Hrvatske riječi* donosimo vam prijedlog za pripremu domaće krepite, koja može biti i dio uskršne trpeze. Stari je to recept **Janje Pekanović** sa salaša Nenadić. Priprema se sa salom, ali se kao zamjena može koristiti i margarin, no kore su ljepše i boljeg okusa ukoliko se koristi salo.



Sastojci:

za kore:

250 grama svinjskog sala

350 grama brašna

1 jaje

1 žumanjak

malo soli

1 dl vode

2 jušne žlice octa

za fil:

7 jaja

12 jušnih žlica šećera

4 jušne žlice brašna

1 litra mlijeka

1 vanilin šećer





Priprema:

Salo se priprema tako što se očisti od landre (tanka opna kojom je obmotano salo) i samelje na mašini za meso. Tako pripremljeno može se držati u zamrzivaču, pa se u novije vrijeme krempita s domaćim korama od sala može pripremati ne samo poslije kolinja već u bilo koje doba godine.

Trećina (od 350 grama) brašna umijesi se sa salom. Ostatak brašna umijesi se s jajetom i žumanjkom i razblaženim octom, koji se priprema tako što se u decilitar vode doda malo octa. Mijesi se dok tijesto ne bude glatko. Razvije se zatim na dasci za miješenje i na sre-

dinu stavi salo koje se pokrije s krajevima tijesta. Tijesto se dva puta privija.

Podijeli se na dva dijela, razvije u obliku većeg pleha i peče se u plehu ili na prevrnutom plehu.

Za fil umutiti sedam žumanjaka sa sedam jušnih žlica šećera i zatim dodati četiri uz vrh punih jušnih žlica brašna i oko 1 dcl mlijeka i skuhati u preostalom mlijeku. Polako dodavati bjelanjke umućene s pet žlica šećera. Miješati kuhačom i na kraju dodati jedan vanilin šećer.

Gotovu krempitu posuti vanilin šećerom.



KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35325960160000218862

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.

Hvala na razumijevanju.



RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz



www.radiomarija.rs



@Radio.Marija.Srbije



@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:



Radio Marija Srbije

Radio Maria play



ILI-ILI



Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar ili
 - 12 meseci sa 50% popusta



*Astra
Telekom*

011 44 22 009



**Град Суботица
Varoš Subatica
Szabadka Város
Grad Subotica**

Свим суграђанима који Ускрс славе по грегоријанском календару упућујемо честитке и искрене жеље да, у ово време глобалних искушења, сачувамо мир у себи и око себе, заједништво у нашем граду и највише вредности вере, наде и љубави у нашем друштву.

Нека Вам је срећан и благословен Ускрс!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućivamo čestitke i iskrene želje da, u ovo vrime globalni iskušenja, sačuvamo mir u sebi i oko sebe, zajedništvo u našoj varoši i najviše vridnosti vire, nade i ljubavi u našem društvu.

Nek Vam je srićan i blagosloven Uskrs!

A Gergely-naptár szerint ünneplő szabadkaiaknak kellemes húsvétot kívánunk és azt, hogy ezekben a világméretű kihívásokkal terhes időkben is megőrizzük a békét magunkban és magunk körül, az egységet városunkban és társadalmunkban, a hit, a remény és a szeretet erejével.

Örömteli, békés húsvéti ünnepeket!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućujemo čestitke i iskrene želje da u ovom vremenu globalnih iskušenja, sačuvamo mir u sebi i oko sebe, jedinstvo u našem gradu i najviše vrijednosti u našem društvu, vjeru, nadu i ljubav.

Neka vam je sretan i blagoslovljen Uskrs!

Dr. Pásztor Bálint

председник Скупштине Града Суботице
pridsidnik Skupštine Varoši Subatice
Szabadka Város Képviselő-testületének elnöke
predsjednik Skupštine Grada Subotice

Стеван Бакић

градоначелник Града Суботице
gradonačelnik Varoši Subatice
Szabadka város polgármestere
gradonačelnik Grada Subotice

